VĂN HÓA

CƠ QUAN CỦA BỘ VĂN HÓA, THỂ THAO VÀ DU LỊCH

NĂM THỨ 69

THỨ HAI

5.10.2026 (25.8 Bính Ngọ)

Số 119 (4410)

www.baovanhoa.vn

Email: baovanhoa@fpt.vn

BẾ MẠC LỄ HỘI VĂN HÓA THẾ GIỚI TẠI HÀ NỘI LẦN THỨ HAI:

Hợp tác văn hóa cùng kiến tạo thế giới văn minh, hòa bình

(VH). Tối qua 4.10, trong tiết trời se lạnh của Thu Hà Nội, tại Khu di sản Hoàng thành Thăng Long đã diễn ra Lễ bế mạc Lễ hội Văn hóa thế giới tại Hà Nội lần thứ hai, khép lại bốn ngày hội tụ và giao lưu văn hóa sôi động, để lại nhiều dấu ấn sâu đậm trong lòng công chúng, du khách trong nước và quốc tế... [8+9]

Chương trình nghệ thuật đặc biệt tại Lễ bế mạc Lễ hội Văn hóa thế giới tại Hà Nội lần thứ hai — Ảnh: TR.HUẤN

VĂN HÓA & **SUY NGẪM**

Đừng để văn hóa đứng sau dòng vốn

● **HƯƠNG BÌNH**

Chín tháng năm 2026, cả nước giải ngân 642.961,6 tỉ đồng vốn đầu tư công, đạt 62,9% kế hoạch Thủ tướng Chính phủ giao. Nếu loại phần vốn tiết kiệm dự kiến dành cho đường sắt, tỷ lệ là 64,8%. Kết quả được dẫn từ báo cáo Bộ Tài chính cho thấy sự tăng tốc, đồng thời đặt ra yêu cầu trong những tháng cuối năm. Nhưng nhìn từ văn hóa, điều đáng bàn không chỉ là bao nhiêu tiền đã được chi, mà còn là những giá trị nào đang được tạo dựng.

(Xem tiếp trang 2)

DỰ ÁN LUẬT PHÁT TRIỂN CÔNG NGHIỆP VĂN HÓA:

Chỉ quy định cơ chế, chính sách đặc thù, vượt trội nhằm khơi thông nguồn lực

[3]

Đổi mới quản trị để thể thao Việt Nam bứt phá

[7]

VIẾT TIẾP BÀI *PHƯỜNG TÂY HỒ "KHAI TỬ" CHÙA QUANG ÂN, "XÓA SỔ" DI TÍCH CÁCH MẠNG KHÁNG CHIẾN?*:

Phường vào cuộc xử lý, di tích có được bảo vệ?

[5]

Đảm bảo an toàn khi khai thác sân bay Long Thành

Ngày 4.10, Phó Thủ tướng Thường trực Chính phủ Phạm Gia Túc cùng Đoàn công tác Trung ương kiểm tra, làm việc với các đơn vị liên quan về tiến độ Dự án Cảng hàng không Quốc tế Long Thành (sân bay Long Thành) và các tuyến giao thông kết nối sân bay.

Tại buổi làm việc, Phó Thủ tướng Thường trực yêu cầu các cơ quan Trung ương, địa phương, chủ đầu tư và nhà thầu tiếp tục tăng tốc, tổ chức thi công 24/7, kiểm soát tiến độ theo từng ngày, từng tuần, từng công việc và từng gói thầu tại sân bay Long Thành. Trước ngày 7.10, Tổng công ty Cảng hàng không Việt Nam phải báo cáo đầy đủ tình hình thực hiện dự án, trong đó làm rõ những khó khăn, vướng mắc của các nhà thầu, kế hoạch và mốc thời gian hoàn thành toàn bộ dự án. Đồng thời báo cáo cụ thể phương án khai thác từng phần, các điều kiện cần thiết để tổ chức khai thác an toàn, hiệu quả.

Các báo cáo phải đi kèm giải pháp cụ thể đối với từng vấn đề, xác định rõ trách nhiệm của từng cơ quan, đơn vị và tiến độ xử lý, qua đó bảo đảm mọi công việc đều có người chịu trách nhiệm, có thời hạn hoàn thành. Do khối lượng công việc còn lại tại dự án rất lớn, trong khi thời gian để hoàn thành dự án không còn nhiều, các đơn vị phải tăng tốc, phối hợp chặt chẽ để hoàn thành mốc kế hoạch như cam kết. Đảm bảo các điều kiện an toàn khi đưa sân bay Long Thành vào khai thác. Theo Phó Thủ tướng Thường trực, sân bay Long Thành có vai trò đặc biệt quan trọng đối với phát triển kinh tế - xã hội và là công trình có ý nghĩa lớn đối với ngành hàng không Việt Nam. Dự án nhận được sự quan tâm, chỉ đạo thường xuyên của Thủ tướng Chính phủ, các Phó Thủ tướng Chính phủ. Thời gian qua, các đơn vị liên quan đã có nhiều nỗ lực khắc phục khó khăn, đẩy nhanh tiến độ dự án, đến nay, nhiều gói thầu tại dự án đã cơ bản hoàn thành. Nhiều nhà thầu huy động số lượng lớn nhân lực, máy móc, tổ chức thi công quyết liệt, bám sát tiến độ.

Với các dự án giao thông kết nối sân bay Long Thành, Phó Thủ tướng yêu cầu thành phố Đồng Nai và TP.HCM khẩn trương thống nhất phương án tổ chức giao thông, sớm hoàn thiện việc kết nối giữa cao tốc TP.HCM - Long Thành - Dầu Giây, Bến Lức - Long Thành và Biên Hòa - Vũng Tàu…

P.V

Hà Nội "nói không" bỏ làn dừng khẩn cấp trên đường Vành đai 3 trên cao

Ngày 4.10, tin từ Sở Xây dựng Hà Nội cho biết, Cục Cảnh sát giao thông (Bộ Công an) vừa có văn bản kiến nghị tổ chức giao thông lại trên tuyến đường Vành đai 3 trên cao. Trong đó, Cục CSGT đề nghị chủ trì, phối hợp với các đơn vị liên quan nghiên cứu, điều chỉnh lại tổ chức giao thông theo hướng: Kẻ lại vạch sơn, biển báo, phân làn, phân tuyến theo hướng tổ chức cho các phương tiện đi thành 3 làn mỗi chiều (không bố trí làn dừng xe khẩn cấp); hạ tốc độ khai thác, đảm bảo đồng tốc trên toàn tuyến.

Liên quan đến nội dung nêu trên, Phó Giám đốc Sở Xây dựng Hà Nội Trần Hữu Bảo đã ký văn bản trả lời kiến nghị của Cục Cảnh sát giao thông tổ chức giao thông lại trên đường Vành đai 3 trên cao. Trong đó nêu rõ, trường hợp thực hiện theo đề xuất của Cục Cảnh sát giao thông sẽ có các phương án phân chia lại mặt cắt như sau: Phương án thứ nhất, phân chia mặt cắt mỗi chiều đường thành 3 làn ô tô và dải an toàn 2 bên 0,4m + 3,5m + 3,5m + 3,0m + 0,35m = 10,75m. Phương án thứ hai, phân chia mặt cắt mỗi chiều đường thành 3 làn ô tô và dải an toàn 2 bên 0,25m + 3,5m + 3,5m + 3,25m + 0,25m = 10,75m.

Theo Sở Xây dựng Hà Nội, căn cứ các phân tích trên khi thực hiện các phương án điều chỉnh tổ chức giao thông cho các phương tiện ô tô đi thành 3 làn mỗi chiều sẽ có 1 làn xe ô tô rộng từ 3,0m - 3,25m và giảm tối đa bề rộng dải an toàn xuống dưới 0,5m đều không đảm bảo tuân thủ theo các Quy chuẩn thiết kế đường ô tô hiện hành. Bên cạnh đó, theo quy định của Luật Tiêu chuẩn và quy chuẩn kỹ thuật, việc áp dụng Quy chuẩn kỹ thuật là bắt buộc, do đó phương án phân chia lại thành 3 làn ô tô và bỏ làn dừng khẩn cấp là không phù hợp với các quy định và không khả thi.

Cũng theo Sở Xây dựng Hà Nội, đường Vành đai 3 trên cao có tính chất của 1 đường độc đạo (khi phương tiện lưu thông trên tuyến gặp sự cố, không thể phân luồng cho các xe khác đi tránh đường khác để tránh ùn tắc giao thông được), do đó việc bỏ làn dừng khẩn cấp dành cho các phương tiện xử lý sự cố có một số bất cập như sau: Khi không còn làn dừng khẩn cấp, bất kỳ sự cố va chạm, tai nạn hoặc xe hư hỏng (chết máy, nổ lốp) nào xảy ra sẽ ngay lập tức chiếm dụng 1 làn xe chạy và hình thành "nút cổ chai" tại vị trí xảy ra sự cố…

T.SƯƠNG

Đừng để... *(Tiếp theo trang 1)*

Sau 9 tháng, tỷ lệ giải ngân riêng của ngành văn hóa chưa có con số thống kê đầy đủ nên không thể suy diễn ngành này chậm hay nhanh từ mức bình quân chung. Tuy nhiên, câu chuyện đầu tư công đặt ra một vấn đề: văn hóa được nhìn nhận thế nào trong lựa chọn ưu tiên và tổ chức thực hiện? Nếu văn hóa được xác định là nền tảng tinh thần, nguồn lực nội sinh của phát triển, thì trách nhiệm đầu tư phải tương xứng. Không thể đề cao văn hóa trong diễn văn nhưng để nhiệm vụ văn hóa chờ đợi.

Nghị quyết 162/2024/QH15 phê duyệt chủ trương đầu tư Chương trình mục tiêu quốc gia về phát triển văn hóa giai đoạn 2025-2035 đã mở ra cơ hội lớn. Tổng nguồn vốn thực hiện giai đoạn 2025-2030 tối thiểu 122.250 tỉ đồng, trong đó ngân sách trung ương bố trí 50.000 tỉ đồng vốn đầu tư phát triển và 27.000 tỉ đồng vốn sự nghiệp. Đây là tổng nguồn lực chương trình, không phải toàn bộ vốn xây dựng. Sự phân biệt ấy nhắc rằng phát triển văn hóa cần đồng thời công trình, con người, hoạt động và nội dung.

Có nguồn lực là điều kiện, nhưng chưa phải bảo đảm thành công. Thách thức nằm ở việc chuyển ưu tiên chính sách thành năng lực thực thi. Một dự án kéo dài không chỉ làm tăng chi phí; với di sản, đó có thể là thêm một mùa xuống cấp, thêm một phần ký ức mất đi. Với thiết chế cơ sở, đó là thời gian người dân tiếp tục thiếu nơi đọc sách, sinh hoạt, sáng tạo. Vốn chậm chuyển thành giá trị cũng có nghĩa cơ hội phát triển con người bị chậm lại.

Vì vậy, phải thay đổi cách nhìn về hiệu quả đầu tư văn hóa. Đường sá có thể đo bằng chiều dài, công suất; văn hóa cần những thước đo phù hợp với mục tiêu phục vụ con người. Một nhà văn hóa hoàn thành nhưng đóng cửa phần lớn thời gian chưa thể coi là thành công. Một bảo tàng được xây dựng tốn kém nhưng thiếu nội dung, thiếu người xem cũng vậy. Điều cần chất vấn là người dân được hưởng gì, cộng đồng thay đổi thế nào, giá trị nào được bảo vệ và lan tỏa.

Đây cũng là lúc phải vượt qua tư duy coi đầu tư văn hóa chủ yếu là xây dựng. Di sản cần bảo tồn, nghệ nhân cần truyền nghề, nghệ sĩ cần không gian sáng tạo, thư viện cần tài nguyên và dịch vụ. Những nhu cầu ấy liên quan nhiều nguồn kinh phí, phải được phân định và phối hợp đúng chức năng. Không thể dùng một công trình lớn để thay thế cả hệ sinh thái văn hóa; càng không thể xây xong rồi mới tìm người vận hành, nội dung hoạt động và ngân sách duy trì.

Muốn khắc phục, cần bắt đầu từ khâu lựa chọn dự án. Đầu tư phải xuất phát từ khoảng trống dịch vụ, nguy cơ mất mát di sản và nhu cầu thực tế, thay vì khả năng đề xuất một danh mục đẹp. Ưu tiên cần dành cho nhiệm vụ cấp thiết, có căn cứ khoa học, có phương án vận hành và khả năng phục vụ rõ ràng. Những địa bàn khó khăn, cộng đồng ít cơ hội tiếp cận văn hóa phải được chú ý. Công bằng trong thụ hưởng là tiêu chí quan trọng của phát triển.

Trong bảo tồn, yêu cầu tăng tốc càng phải đi cùng kỷ luật chuyên môn. UNESCO ghi nhận việc tu bổ di tích Huế sử dụng kỹ thuật, vật liệu truyền thống theo chuẩn mực quốc tế để duy trì tính xác thực. Bài học có ý nghĩa vượt khỏi một địa phương là, tiền có thể bổ sung, nhưng dấu tích gốc bị hủy hoại khó phục hồi. Chạy theo tỷ lệ giải ngân bằng làm mới di tích, đơn giản hóa nghiên cứu hay lựa chọn nhà thầu thiếu năng lực sẽ biến nguồn lực bảo tồn thành nguy cơ tổn hại.

Tuy nhiên, thận trọng khoa học không đồng nghĩa chấp nhận trì trệ hành chính. Cần tách rõ thời gian nghiên cứu cần thiết với sự chậm trễ do hồ sơ yếu, phối hợp kém, đùn đẩy hoặc sợ trách nhiệm. Mỗi dự án phải chỉ rõ vướng ở đâu, ai giải quyết, khi nào hoàn thành. Người đứng đầu phải chịu trách nhiệm cả về tiến độ lẫn chất lượng. Không thể để một cuộc họp kết thúc bằng yêu cầu chung chung, rồi cuộc họp sau lại nghe cùng những khó khăn chưa được xử lý.

Giám sát cũng phải theo đến lúc công trình hoạt động. Bên cạnh tỷ lệ thanh toán, cần công khai tiến độ, chất lượng, chi phí vận hành, mức độ sử dụng và phản hồi cộng đồng. Báo chí cần đặt câu hỏi về hiệu quả thực tế, không chỉ phản ánh lễ khởi công, khánh thành. Người dân phải có cơ hội góp ý về nhu cầu, cách sử dụng và khả năng tiếp cận thiết chế. Sự tham gia ấy giúp đồng vốn bám sát đời sống.

Áp lực giải ngân cuối năm là phép thử trách nhiệm, nhưng đầu tư văn hóa cần tầm nhìn dài hạn. Đất nước không thể phát triển bền vững nếu hạ tầng vật chất tiến nhanh mà đời sống tinh thần tụt lại. Đưa vốn đến đúng nhiệm vụ, biến công trình thành hoạt động, biến chính sách thành quyền thụ hưởng: đó mới là cách khẳng định văn hóa được đặt ở vị trí xứng đáng. ■

Chốt phương án nghỉ 7 ngày trong dịp Tết Âm lịch

Văn phòng Chính phủ vừa có văn bản số 10065/VPCP-KGVX truyền đạt ý kiến chỉ đạo của Phó Thủ tướng Chính phủ Phạm Thị Thanh Trà về phương án nghỉ một số dịp Lễ, Tết năm 2026 và năm 2027. Theo đó, Phó Thủ tướng Chính phủ Phạm Thị Thanh Trà đồng ý với đề xuất của Bộ Nội vụ tại Tờ trình số 10033/TTr-BNV ngày 11.9.2026 về phương án nghỉ 7 ngày trong dịp Tết Âm lịch và nghỉ 4 ngày trong dịp lễ Quốc khánh năm 2027.

Cùng với đó, Phó Thủ tướng đồng ý với đề xuất của Bộ Nội vụ tại Tờ trình số 10137/TTr-BNV ngày 14.9.2026 về phương án nghỉ 1 ngày nhân Ngày Văn hóa Việt Nam năm 2026. Phó Thủ tướng giao Bộ trưởng Bộ Nội vụ thông báo cho các cơ quan hành chính, sự nghiệp, tổ chức chính trị, tổ chức chính trị - xã hội và doanh nghiệp, người lao động theo quy định. Các cơ quan, đơn vị bố trí, sắp xếp các bộ phận ứng trực theo quy định và làm việc hợp lý để giải quyết công việc liên tục, bảo đảm công tác phục vụ nhân dân.

Các Bộ, cơ quan, địa phương có kế hoạch, biện pháp cụ thể, phù hợp khuyến khích các đơn vị, doanh nghiệp, tổ chức, cá nhân tích cực, chủ động triển khai thực hiện các biện pháp ổn định, phát triển sản xuất, kinh doanh, các hoạt động kinh tế, xã hội, bảo đảm cung cầu hàng hóa, dịch vụ, ổn định giá cả, thị trường, kết nối, ổn định cung, cầu lao động trong thời gian trước, trong và sau dịp nghỉ Lễ, Tết nêu trên.

V.D

Quảng Ngãi sôi động các hoạt động "Ngày Văn hóa Việt Nam"

UBND tỉnh Quảng Ngãi vừa ban hành Kế hoạch số 378/KH-UBND về phát triển văn hóa Việt Nam và tổ chức "Ngày Văn hóa Việt Nam" giai đoạn 2026-2030 trên địa bàn tỉnh, xác định người dân là chủ thể, trung tâm của các hoạt động văn hóa. Theo kế hoạch, "Ngày Văn hóa Việt Nam" được tổ chức vào ngày 24.11 hằng năm, với cao điểm trong tháng 11. Tỉnh sẽ tổ chức các hoạt động triển lãm, trưng bày, chương trình văn hóa, nghệ thuật, thể thao, du lịch; đồng thời gắn với Ngày hội Đại đoàn kết toàn dân tộc (18.11) và Ngày Di sản văn hóa Việt Nam (23.11) tại khu dân cư.

Các địa phương duy trì hội thi, hội diễn, truyền dạy dân ca, nghệ thuật truyền thống, nghề thủ công mỹ nghệ; giao lưu văn hóa giữa các dân tộc, tôn giáo và tổ chức các môn thể thao dân tộc như võ cổ truyền, kéo co, đẩy gậy, bắn nỏ, đua thuyền truyền thống. Quảng Ngãi cũng đẩy mạnh số hóa di sản, bảo tàng, thư viện và di tích, phát triển bảo tàng số, thư viện số, trải nghiệm VR/AR, thuyết minh tự động bằng mã QR và các sản phẩm truyền thông đa nền tảng. Mục tiêu là mở rộng khả năng tiếp cận, thụ hưởng văn hóa của người dân, nhất là tại cơ sở.

Cùng với bảo tồn di sản, tỉnh định hướng phát triển các sản phẩm công nghiệp văn hóa, du lịch văn hóa và kinh tế di sản; khai thác các giá trị đặc trưng như văn hóa Sa Huỳnh, cồng chiêng, bài chòi, biển đảo Lý Sơn, Măng Đen và các di tích lịch sử cách mạng gắn với phát triển du lịch, tạo sinh kế bền vững cho cộng đồng. Tỉnh sẽ tổ chức Hội nghị Văn hóa toàn tỉnh định kỳ 5 năm/lần, bắt đầu vào năm 2027; triển khai mô hình "Hành trình di sản" trong trường học, đưa học sinh, sinh viên tham quan bảo tàng, di tích, thư viện và các địa chỉ văn hóa.

NHƯ ĐỒNG

DỰ ÁN LUẬT PHÁT TRIỂN CÔNG NGHIỆP VĂN HÓA:

Chỉ quy định cơ chế, chính sách đặc thù, vượt trội nhằm khơi thông nguồn lực

● XUÂN TRƯỜNG; ảnh: TR.HUẤN

Tại phiên họp toàn thể lần thứ 4 diễn ra trong hai ngày cuối tuần qua, Ủy ban Văn hóa và Xã hội của Quốc hội đã cho ý kiến thẩm tra đối với dự án Luật Phát triển công nghiệp văn hóa (CNVH). Dự án luật sẽ được trình Quốc hội tại kỳ họp thứ 2, Quốc hội khóa XVI.

Phiên họp toàn thể lần thứ 4 của Ủy ban Văn hóa và Xã hội

Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh phát biểu tại phiên họp

Tham dự phiên họp có Chủ nhiệm Ủy ban Văn hóa và Xã hội của Quốc hội Nguyễn Đắc Vinh; Bộ trưởng Bộ VHTTDL Lâm Thị Phương Thanh; Thứ trưởng Bộ VHTTDL Nguyễn Huy Dũng; đại diện Thường trực Hội đồng Dân tộc, các Ủy ban của Quốc hội; đại diện các Bộ, ngành liên quan; các đại biểu Quốc hội là thành viên Ủy ban Văn hóa và Xã hội.

Hoàn thiện hành lang pháp lý, khắc phục điểm nghẽn

Báo cáo tóm tắt những nội dung cơ bản của dự án Luật Phát triển CNVH, Thứ trưởng Nguyễn Huy Dũng cho biết, việc xây dựng luật nhằm kịp thời thể chế hóa các chủ trương của Đảng về phát triển CNVH, trọng tâm là Nghị quyết số 80-NQ/TW, Nghị quyết số 26-NQ/TW và các kết luận, chỉ đạo có liên quan; đồng thời hoàn thiện hành lang pháp lý, khắc phục những khoảng trống, điểm nghẽn, đáp ứng yêu cầu chuyển đổi số, hội nhập quốc tế và phát triển kinh tế - xã hội trong giai đoạn mới.

Theo Thứ trưởng Nguyễn Huy Dũng, Việt Nam có nhiều tiềm năng, lợi thế để phát triển CNVH nhưng kết quả đạt được chưa tương xứng; chuỗi liên kết từ sáng tạo, sản xuất, phân phối đến tiêu dùng còn hạn chế; cơ chế, chính sách hỗ trợ phát triển thị trường, huy động nguồn lực và nâng cao năng lực cạnh tranh chưa đồng bộ. Việc ban hành Luật Phát triển CNVH là cần thiết nhằm hoàn thiện khung pháp lý, khơi thông nguồn lực, thúc đẩy sáng tạo, phát triển thị trường và đưa CNVH trở thành một động lực tăng trưởng của đất nước.

Về quan điểm xây dựng luật, Thứ trưởng Nguyễn Huy Dũng cho biết, dự thảo luật được xây dựng trên sáu quan điểm xuyên suốt, làm cơ sở xác định các cơ chế, chính sách then chốt, tạo khung khổ pháp lý thúc đẩy phát triển CNVH. Về bố cục và các nội dung cơ bản của dự án luật, dự thảo Luật Phát triển CNVH gồm 8 chương, 39 điều, với một số nhóm nội dung chính về hoạt động phát triển hệ sinh thái, thử nghiệm có kiểm soát trong các ngành CNVH; về hỗ trợ sáng tạo, xác lập, xác định giá trị quyền sở hữu trí tuệ trong các ngành CNVH; về nhân lực trong các ngành CNVH; về hạ tầng CNVH; về thị trường CNVH; về tài chính và hỗ trợ, ưu đãi đầu tư.

Về cắt giảm, đơn giản hóa thủ tục hành chính, phân quyền, phân cấp, Thứ trưởng Nguyễn Huy Dũng cho biết, dự thảo luật không quy định trực tiếp thủ tục hành chính; phân định rõ thẩm quyền của Chính phủ, các Bộ, ngành và tăng cường phân cấp cho địa phương, bảo đảm triển khai đồng bộ, thống nhất và hiệu quả.

Tiếp tục rà soát, thể chế hóa đầy đủ các chủ trương

Trình bày tóm tắt Báo cáo thẩm tra dự án Luật, Ủy viên là đại biểu Quốc hội hoạt động chuyên trách tại Ủy ban Văn hóa và Xã hội Dương Minh Ánh cho biết, Ủy ban nhất trí với sự cần thiết ban hành Luật Phát triển CNVH nhằm kịp thời thể chế hóa quan điểm, chủ trương, đường lối của Đảng về phát triển CNVH; xác lập khuôn khổ pháp lý hoàn chỉnh về phát triển CNVH; góp phần thúc đẩy tăng trưởng, đổi mới sáng tạo và nâng cao sức mạnh mềm của quốc gia.

Ủy ban đề nghị cơ quan chủ trì soạn thảo tiếp tục hoàn thiện, chỉnh lý theo hướng bám sát nguyên tắc luật chỉ quy định cơ chế, chính sách đặc thù, vượt trội nhằm khơi thông nguồn lực cho phát triển CNVH; xử lý hài hòa giữa khuyến khích sáng tạo, thu hút đầu tư với bảo vệ, phát huy giá trị văn hóa truyền thống, bảo đảm an ninh chính trị, tư tưởng, chủ quyền văn hóa quốc gia. Ủy ban ghi nhận, đánh giá cao cơ quan chủ trì soạn thảo đã chủ động xây dựng Báo cáo đánh giá tác động chính sách trong dự án Luật Phát triển CNVH. Tuy nhiên, đây là dự án luật xây dựng mới, xác lập nhiều nội dung cơ chế, chính sách đặc thù (trong đó có các quy định về ưu đãi, hỗ trợ tài chính, đầu tư), tác động trực tiếp đến ngân sách nhà nước, quyền và nghĩa vụ của tổ chức, cá nhân trên nhiều lĩnh vực. Vì vậy, đề nghị cơ quan chủ trì soạn thảo bổ sung, đánh giá đầy đủ nguồn kinh phí và nguồn nhân lực dự kiến thực hiện các chính sách mới để Quốc hội có căn cứ xem xét, quyết định.

Về đối tượng áp dụng, đề nghị cơ quan chủ trì soạn thảo nghiên cứu xác định tổ chức, cá nhân nước ngoài tham gia hoặc có liên quan đến CNVH tại Việt Nam là đối tượng áp dụng theo quy định của luật này; đồng thời, cân nhắc bỏ chủ thể hộ kinh doanh để tránh trùng lặp với chủ thể hộ gia đình. Ủy ban nhận thấy dự thảo luật đã bảo đảm phù hợp với chủ trương, đường lối của Đảng, bảo đảm yêu cầu về quốc phòng, an ninh; thể chế hóa các quan điểm, đường lối của Đảng về phát triển CNVH. Tuy nhiên, đề nghị cơ quan chủ trì soạn thảo tiếp tục rà soát, thể chế hóa đầy đủ các chủ trương mới của Đảng liên quan trực tiếp đến một số lĩnh vực của CNVH như du lịch văn hóa, báo chí, xuất bản,… Dự thảo luật phù hợp với Hiến pháp, ngoài các quy định chính sách mang tính nổi trội, đặc thù, dự thảo luật cơ bản thống nhất với hệ thống pháp luật. Đề nghị tiếp tục rà soát với các luật liên quan.

Phát biểu tại Phiên họp, các đại biểu tán thành sự cần thiết ban hành luật; đánh giá cao việc cơ quan soạn thảo đã tiếp thu nhiều ý kiến, đồng thời nhất trí với nhiều nhận định và kiến nghị của dự thảo Báo cáo thẩm tra. Các đại biểu tập trung thảo luận về sáu nhóm chính sách quy định tại dự thảo luật; Quỹ đầu tư mạo hiểm phát triển CNVH; đào tạo nhân lực các ngành CNVH; sản phẩm CNVH có bản sắc văn hóa Việt Nam… Các ý kiến đề nghị cần làm rõ đối tượng thụ hưởng, bảo đảm chính sách đến được với người sáng tạo và doanh nghiệp thực sự hoạt động trong lĩnh vực CNVH. Bên cạnh đó, cần nâng chất lượng đánh giá nguồn lực và làm cụ thể hơn kiến nghị về chính sách thuế, hỗ trợ sản xuất trong Báo cáo thẩm tra.

Hoàn thiện dự thảo luật với chất lượng cao nhất

Phát biểu tại phiên họp, Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh nhấn mạnh, dù thời gian xây dựng luật không dài, các cơ quan đã cùng trao đổi và giải quyết một khối lượng công việc lớn. Quá trình nghiên cứu, tiếp thu và hoàn thiện liên tục, thể hiện tinh thần trách nhiệm và sự phối hợp giữa cơ quan soạn thảo với các cơ quan của Quốc hội.

Theo Bộ trưởng, đây là một dự án luật mới, khó, có sự giao thoa, đồng thời có tính chất đặt nền móng cho phát triển CNVH. Qua quá trình thảo luận, dù còn một số ý kiến ở các khía cạnh khác nhau, song đối với những nội dung quan trọng, cốt lõi, các cơ quan cơ bản đã có sự thống nhất. Đây là cơ sở quan trọng để tiếp tục hoàn thiện dự thảo luật. Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh cho biết từ nay đến khi trình Quốc hội, cơ quan soạn thảo sẽ tiếp tục rà soát kỹ lưỡng để tiếp thu tối đa những ý kiến đã có sự thống nhất, qua đó hoàn thiện dự thảo Luật để trình Quốc hội với chất lượng cao nhất. Đồng thời mong muốn Ủy ban Văn hóa và Xã hội, Hội đồng Dân tộc và các Ủy ban của Quốc hội tiếp tục hỗ trợ, đồng hành cùng cơ quan soạn thảo trong quá trình hoàn thiện dự án Luật. Bộ trưởng cho rằng những ý kiến góp ý trách nhiệm, thẳng thắn giúp các cơ quan rút ngắn thời gian trao đổi, sớm đi đến thống nhất và hoàn thiện dự thảo. Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh khẳng định các cơ quan soạn thảo sẽ tiếp tục phối hợp với các cơ quan liên quan để xây dựng dự án Luật có chất lượng, góp phần thúc đẩy phát triển CNVH trong thời gian tới.

Phát biểu kết luận, Chủ nhiệm Ủy ban Văn hóa và Xã hội Nguyễn Đắc Vinh đánh giá cao tinh thần trách nhiệm và nỗ lực của Ban soạn thảo. Nhiều nội dung của dự thảo luật đã được rà soát, tiếp thu theo hướng quy định trong luật những vấn đề mang tính nguyên tắc, chuyển nội dung mang tính thủ tục, kỹ thuật xuống văn bản quy định chi tiết, tạo điều kiện để dự thảo Luật bảo đảm tính khả thi và phù hợp với thực tiễn. Chủ nhiệm Nguyễn Đắc Vinh đề nghị Chính phủ chủ động chuẩn bị sớm các văn bản quy định chi tiết, nhất là nghị định, thông tư hướng dẫn thi hành, nhằm bảo đảm luật có thể nhanh chóng đi vào cuộc sống sau khi được ban hành. ■

TP HUẾ HOÀN THIỆN PHƯƠNG ÁN ỨNG PHÓ VỚI TỪNG LOẠI HÌNH THIÊN TAI NĂM 2026:

Dự kiến phải di dời hơn 2.060 hộ dân tại 48 điểm nguy cơ bị sạt lở cao

Bài, ảnh: SƠN THÙY

Nhiều khu vực miền núi cho đến vùng ven sông ở đồng bằng tại TP Huế đang đối mặt với nguy cơ sạt trượt, sạt lở khi bước vào mùa mưa.

Trên tuyến đường Tỉnh lộ 14B đi xã miền núi Khe Tre, nhiều điểm bị sạt trượt đất đá cũ dù đã và đang khắc phục nhưng nguy cơ tiếp tục vẫn hiện hữu. Theo ghi nhận của phóng viên *Văn Hóa*, các đơn vị vẫn đang tiếp tục khắc phục tại các điểm từng bị sạt trượt trong mùa mưa bão năm 2025. Trong đó, đoạn qua đèo La Hy nguy cơ đất đá sạt rất cao. Ngoài ra, đoạn nút giao Tỉnh lộ 14B và cao tốc La Sơn - Túy Loan cũng xảy ra sạt trượt đất đá, tiềm ẩn nguy cơ mất an toàn giao thông khi vào mùa mưa. Trong năm 2025, khu vực này nhiều lần buộc phải "đóng đường" để đảm bảo an toàn và khắc phục hậu quả.

Ông Trần Văn Quang, Phó Chủ tịch UBND xã Khe Tre thông tin, xã đang triển khai khắc phục các điểm sạt lở, hư hỏng hạ tầng do mưa lũ cuối năm 2025 gây ra, đồng thời xây dựng phương án ứng phó trước nguy cơ sạt lở đất, lũ quét, ngập lụt khi mưa lớn xảy ra. Từ nguồn kinh phí 1,5 tỉ đồng hỗ trợ của Ủy ban MTTQ TP Huế, xã Khe Tre đã triển khai khắc phục một số công trình bị thiệt hại do mưa lũ như khắc phục sạt lở đường liên thôn Ka Tư; mương thoát nước thôn Thượng Lộ; đường bê tông thôn Hương Phú; sửa chữa đường liên thôn Hương Lộc 200 triệu đồng. Ngoài ra, Sở Xây dựng TP Huế cũng đã và đang triển khai dự án khắc phục hậu quả thiên tai, bảo đảm an toàn giao thông tại một số công trình trên địa bàn với tổng kinh phí 11 tỉ đồng. Các hạng mục khắc phục gồm: Cầu Le Nô 4 tỉ đồng, cầu Đa Phú 4 tỉ đồng và tuyến đường Thanh An - Phú Mậu 3 tỉ đồng.

Đơn vị thi công khắc phục sạt lở ở trên tuyến Tỉnh lộ 14B

Nguy cơ sạt lở đất đá đoạn qua đèo La Hy, xã Khe Tre, TP Huế Y

Khe Tre là khu vực miền núi, nhiều khu dân cư nằm ven sông, suối và dưới các khu vực đồi núi có độ dốc lớn nên tiềm ẩn nguy cơ sạt trượt đất đá khi mưa lớn kéo dài. Lãnh đạo xã Khe Tre cho biết, nguy cơ thiên tai trên địa bàn vẫn còn lớn, nhất là khi xuất hiện mưa lớn kéo dài. Các khu vực ven sông, suối như sông Tả Trạch qua thôn Hương Lộc, Thượng Lộ và khu vực suối Le Nô có nguy cơ xói lở, sạt lở bờ. Mưa lớn cũng có thể gây ngập cục bộ trên tuyến tỉnh lộ 14B, đoạn từ thôn Hương Phú đến ngã tư đèn đỏ tại thôn Thống Nhất; nước tràn qua một số cống và ngầm tràn, gây ách tắc giao thông, chia cắt khu dân cư tại thôn Ka Tư và Thượng Lộ. Nguy cơ lũ quét được xác định tại các khu vực dân cư thuộc thôn Thượng Lộ, Hương Lộc, Hương Phú; sạt lở đất đá qua đèo La Hy.

"Khi xảy ra thiên tai, dự kiến có 197 hộ với 721 nhân khẩu có nguy cơ bị ảnh hưởng do lũ; 285 hộ với 901 nhân khẩu có nguy cơ bị ảnh hưởng do bão. Các khu vực tập trung đông hộ dân có nguy cơ ảnh hưởng do lũ lớn như thôn Hương Phú, Lộc Mỹ, Hương Lộc, Thượng Lộ và Thống Nhất", ông Trần Văn Quang thông tin. Thời gian qua, TP Huế đang triển khai dự án kè ven sông Bồ để khắc phục tình trạng sạt lở, đảm bảo an toàn cho tính mạng và tài sản của người dân. Tuy nhiên ở các khu vực chưa được triển khai dự án, như đoạn qua thôn Phước Yên (xã Quảng Điền) hiện đang bị xâm thực nghiêm trọng, có nơi đã bị ăn sâu vào gần 50m. Tình trạng sạt lở sông Bồ đã diễn ra nhiều năm qua, và vào mỗi mùa mưa bão lại càng thêm nghiêm trọng, làm mất diện tích đất canh tác của người dân. Không chỉ sông Bồ, các sông khác như sông Hương, Truồi, Bù Lu, Tả Trạch,… cũng sạt lở nặng với tổng cộng chiều dài gần 74km, gây ảnh hưởng đến hạ tầng, đời sống và sản xuất của nhiều hộ dân.

Theo Chi cục Thủy lợi và Biến đổi khí hậu (Sở NN&MT TP Huế), hiện tất cả 40 xã, phường trên địa bàn đã rà soát, hoàn thiện phương án ứng phó với từng loại hình thiên tai trong năm 2026. Trong đó, cần di dời hơn 2.060 hộ dân ở 48 điểm nguy cơ cao bị sạt lở khi xảy ra lũ quét, sạt lở. Giai đoạn từ năm 2026 - 2035, toàn TP Huế có hơn 980 hộ cần được bố trí, sắp xếp, ổn định dân cư tại các vùng có nguy cơ bị ảnh hưởng bởi sạt lở đất, sạt núi, lũ quét; trong đó 783 hộ bố trí tập trung, số hộ còn lại xen ghép và ổn định tại chỗ. Tổng nhu cầu kinh phí để bố trí, sắp xếp, ổn định dân cư tại các vùng có nguy cơ bị ảnh hưởng bởi sạt lở là khoảng 1.140 tỉ đồng. ■

Hỗ trợ gia đình sinh con một bề là gái không phải là chính sách hoàn toàn mới

Trước đề xuất của Bộ Y tế về hỗ trợ cho các gia đình sinh 2 con một bề là gái đang khiến dư luận chú ý, ông Lê Thanh Dũng, Cục trưởng Cục Dân số (Bộ Y tế) cho biết: Việc hỗ trợ các gia đình sinh con một bề là gái không phải là chính sách hoàn toàn mới, bởi những năm qua một số địa phương đã triển khai các hình thức khuyến khích này. Tuy nhiên, điểm được điều chỉnh quan trọng trong dự thảo lần này là việc xác định cụ thể hơn về độ tuổi của trẻ em.

Theo Luật Trẻ em, trẻ em là người dưới 16 tuổi. Trước đây quy định chung là sinh con một bề là gái, còn nay dự thảo xác định rõ các cặp vợ chồng, cá nhân trong độ tuổi sinh đẻ có ít nhất hai con gái dưới 16 tuổi sẽ thuộc đối tượng được hưởng chính sách khuyến khích, biểu dương và hỗ trợ. Cụ thể, dự thảo Thông tư sửa đổi, bổ sung một số chính sách khuyến khích, thưởng, hỗ trợ đối với tập thể, cá nhân thực hiện tốt công tác dân số đề xuất các hình thức như tôn vinh, biểu dương việc nuôi dạy con tốt; hỗ trợ mua bảo hiểm y tế học sinh, sữa học đường và các nội dung phù hợp khác… Như vậy, chính sách không chỉ dừng lại ở góc độ hỗ trợ vật chất mà còn hướng tới sự ghi nhận đối với các gia đình nuôi dạy tốt con gái.

Dự thảo không quy định một mức tiền hay hình thức hỗ trợ thống nhất bắt buộc áp dụng trên toàn quốc. Địa phương sẽ căn cứ vào mục tiêu chính sách dân số, điều kiện kinh tế, xã hội và khả năng cân đối ngân sách để chủ động lựa chọn nội dung, hình thức và mức hỗ trợ phù hợp, như biểu dương, hỗ trợ bảo hiểm y tế học sinh, sữa học đường... Cùng một chính sách nhưng cách tiếp cận này tạo sự linh hoạt, giúp địa phương còn khó khăn triển khai theo nguồn lực thực tế, còn nơi có điều kiện tốt hơn có thể mở rộng hình thức hỗ trợ thiết thực hơn.

Cũng theo ông Dũng, chính sách không nhằm khuyến khích các gia đình lựa chọn sinh con gái. Mặt khác, việc gia đình có hai con gái cũng không đồng nghĩa với việc họ bị hạn chế hay không được sinh thêm con. Quyền sinh con của mỗi cá nhân, cặp vợ chồng vẫn được pháp luật ghi nhận. Mỗi người hoàn toàn có quyền chủ động quyết định số con, thời điểm sinh và khoảng cách giữa các lần sinh phù hợp với điều kiện của mình. Trọng tâm của chính sách là tác động vào nhận thức, để việc sinh con gái không bị coi là một "bất lợi" hay là lý do khiến gia đình phải cố sinh thêm nhằm tìm con trai. **B.H**

VIẾT TIẾP BÀI *PHƯỜNG TÂY HỒ "KHAI TỬ" CHÙA QUANG ÂN, "XÓA SỔ" DI TÍCH CÁCH MẠNG KHÁNG CHIẾN?*:

Phường vào cuộc xử lý, di tích có được bảo vệ?

Bài, ảnh: LÂM SƠN

Ngay sau khi *Văn Hóa* đăng bài *Phường Tây Hồ "khai tử" chùa Quang Ân, "xoá sổ" di tích cách mạng kháng chiến?* ra ngày 2.10, trong hai ngày cuối tuần 2 - 3.10, lãnh đạo phường Tây Hồ (Hà Nội) đã quyết liệt chỉ đạo các phòng ban chức năng liên quan lập hai Tổ công tác đến hiện trường tại địa chỉ cấp phép xây dựng để kiểm tra, theo đó yêu cầu đình chỉ thi công.

Đây là động thái tích cực của lãnh đạo phường Tây Hồ trong việc tiếp nhận phản ánh của cơ quan báo chí liên quan đến di tích lịch sử, văn hóa và di tích lịch sử cách mạng kháng chiến chùa Quang Ân. Tuy nhiên, dư luận vẫn đang đặt nặng câu hỏi, liệu di tích có được bảo vệ, phát huy giá trị theo luật định?

Tổ công tác phường Tây Hồ kiểm tra, khảo sát hiện trường, và yêu cầu tạm đình chỉ thi công

Tạm đình chỉ thi công công trình

Gần trưa ngày 2.10, sau khi nhận được điện thoại báo tin, chúng tôi theo chân Tổ công tác của phường Tây Hồ do Phòng Kinh tế, Hạ tầng và Đô thị làm đại diện đến địa chỉ số 64, ngách 78/19 đường Võ Chí Công để xác minh, làm rõ nội dung thông tin *Văn Hóa* phản ánh.

Tại hiện trường, các thành viên Tổ công tác tiến hành hành kiểm tra, đo đạc và ghi nhận với sự chứng kiến của chủ hộ gia đình, Tổ trưởng tổ dân phố. Dưới cái nắng nóng gay gắt, các thành viên Tổ công tác vẫn xem xét kỹ những hạng mục liên quan, di vật, hiện vật cổ đang nằm "vạ vật" tại hiện trường, đồng thời chụp ảnh làm tư liệu.

Cũng tại hiện trường cấp Giấy phép xây dựng, Tổ công tác tiến hành lập biên bản, trong đó nêu rõ công trình cũ, nhà cấp bốn với diện tích khoảng 50m^2 (người dân thường gọi Tam bảo chùa Quang Ân - NV) đã được dỡ bỏ toàn bộ; phần tường bao xung quanh công trình bị đập bỏ đến chân móng; những pho tượng cổ ở trong công trình đã được dời đi nơi khác. Riêng chiếc chuông cổ có chiều cao hơn 1m, đang nằm ở hiện trường phá dỡ, Tổ công tác đề nghị gia đình có trách nhiệm cất giữ, bảo quản. Hệ thống tường rào bao xung quanh hiện trường, nơi đang lưu giữ những tấm bia đá cổ cùng Tam quan, biểu trụ phải giữ nguyên hiện trạng, cấm tháo dỡ. Biên bản yêu cầu gia đình được cấp Giấy phép xây dựng tạm dừng thi công, chờ thông báo mới.

Chưa dừng lại ở đó, tiếp tục thực hiện ý kiến chỉ đạo của phường Tây Hồ, ngày 3.10, Phòng Văn hóa - Xã hội phối hợp với Phòng Kinh tế, Hạ tầng và Đô thị, đại diện Tổ dân phố 16 và gia đình ông Đỗ Vũ Chi tổ chức kiểm tra thực tế, ghi nhận hiện trạng và việc quản lý, bảo quản các hiện vật tại khu vực hiện trường cấp giấy phép xây dựng. Qua kiểm tra, Tổ công tác ghi nhận tại khu vực hiện trường còn một số hiện vật liên quan đến chùa Quang Ân. Tổ công tác đã đề nghị gia đình ông Đỗ Vũ Chi tạm dừng thi công công trình, chờ đến khi có thông báo mới; đồng thời có trách nhiệm bảo quản, gìn giữ các hiện vật còn lưu giữ tại khu vực, không để xảy ra mất mát, thất lạc, hư hỏng; không tự ý thanh lý, cho, tặng, hoặc có các hành vi làm ảnh hưởng đến hiện vật.

Chiều 3.10, trao đổi với chúng tôi, Phòng Kinh tế, Hạ tầng và Đô thị cho biết, sau khi *Văn Hóa* phản ánh vụ việc, lãnh đạo phường Tây Hồ đã có văn bản chỉ đạo các phòng ban chức năng khẩn trương kiểm tra các nội dung liên quan, quá trình thẩm định hồ sơ cấp Giấy phép xây dựng số 194/GPXD cho ông Đỗ Vũ Chi và bà Đinh Kim Hồng, tạm đình chỉ thi công phá dỡ công trình tại địa chỉ số 64, ngách 78/19 đường Võ Chí Công.

Không thể lãng quên di tích lịch sử, cách mạng chùa Quang Ân

Chúng tôi ghi nhận và hoan nghênh sự chỉ đạo quyết liệt của phường Tây Hồ cũng như tinh thần vào cuộc tích cực của các phòng ban liên quan sau khi *Văn Hóa* phản ánh vụ việc, trong đó đáng chú ý đã yêu cầu tạm đình chỉ thi công công trình tại địa chỉ trong khuôn viên di tích lịch sử, văn hóa và di tích lịch sử cách mạng kháng chiến chùa Quang Ân. Tuy nhiên, chúng tôi vẫn nhận thấy các phòng ban chuyên môn có liên quan của phường Tây Hồ đang nhất mực cho rằng, việc cấp Giấy phép xây dựng như trên là theo quy định. Vậy điều này có đúng không hay vì một lỗi "kỹ thuật" nào khác?

Về nguồn gốc sử dụng đất, các phòng ban chuyên môn có liên quan của phường Tây Hồ đều nhấn mạnh, UBND thành phố Hà Nội đã cấp Giấy chứng nhận quyền sở hữu nhà ở và quyền sử dụng đất ở (Giấy chứng nhận) ngày 9.9.2002 cho ông Đỗ Vũ Chi và vợ bà Đinh Kim Hồng tại địa chỉ Tổ 16, phường Nghĩa Đô, quận Cầu Giấy, nay là số 64 ngách 78/19 đường Vũ Chí Công. Thứ nữa, "thửa đất" đã được cấp Giấy chứng nhận (tức nằm trong khuôn viên di tích lịch sử, cách mạng kháng chiến chùa Quang Ân) không có trong danh mục kiểm kê di tích của UBND thành phố Hà Nội năm 2016 và năm 2025… Chính vì thế, việc cấp Giấy phép xây dựng số 194/GPXD là "theo quy định".

Trong khi đó, hồ sơ liên quan đến di tích lịch sử, văn hóa và di tích lịch sử cách mạng kháng chiến chùa Quang Ân lại thể hiện những vấn đề khác. Đối với Giấy chứng nhận đã cấp cho ông Đỗ Vũ Chi và vợ bà Đinh Kim Hồng, ngày 16.8.2006, Phó Chủ tịch UBND thành phố Hà Nội Lê Quý Đôn ký văn bản số 3626/UBND-NNĐC về việc kiểm tra, xác minh làm rõ việc sử dụng đất và cấp Giấy chứng nhận quyền sử dụng đất có liên quan đến chùa Quang Ân, phường Nghĩa Đô (cũ) gửi UBND quận Cầu Giấy (cũ) và Sở Tài nguyên Môi trường và Nhà đất (cũ). "UBND thành phố giao UBND quận Cầu Giấy chủ trì cùng Sở Tài nguyên Môi trường và Nhà đất kiểm tra, xác minh làm rõ vụ việc…, đề xuất phương án xử lý, giải quyết, báo cáo UBND thành phố trong tháng 8.2006", văn bản nêu rõ.

Câu hỏi đặt ra là, vậy đến thời điểm này chính quyền và cơ quan chức năng có liên quan đã "xác minh làm rõ vụ việc…, đề xuất phương án xử lý, giải quyết" theo yêu cầu của UBND thành phố Hà Nội hay chưa, và kết quả xử lý cụ thể như thế nào? Trong trường hợp UBND phường Tây Hồ chưa thực sự làm rõ vấn đề này theo nội dung văn bản số 3626/UBND-NNĐC của UBND thành phố Hà Nội, nghĩa là chưa nắm rõ vụ việc xung quanh hồ sơ cấp Giấy chứng nhận cho ông Đỗ Vũ Chi và vợ bà Đinh Kim Hồng, thì việc cấp Giấy phép xây dựng như trên vẫn đang ở thế "chông chênh" pháp lý.

Nói cách khác, cơ quan chức năng và phường Tây Hồ cần tiến hành kiểm tra, xác thực lại hồ sơ cấp Giấy chứng nhận cho ông Đỗ Vũ Chi và vợ bà Đinh Kim Hồng theo chỉ đạo của thành phố Hà Nội từ năm 2006, từ đó mới có thể khẳng định "sổ đỏ" này đang ở tình trạng pháp lý như thế nào, rồi mới có cơ sở cấp Giấy phép xây dựng. Qua tìm hiểu, chúng tôi được biết đến nay các phòng ban chuyên môn có liên quan của phường Tây Hồ vẫn chưa biết nội dung văn bản số 3626/UBND-NNĐC ngày 16.8.2006 của UBND thành phố Hà Nội.

Về câu chuyện di tích lịch sử, văn hóa và di tích lịch sử cách mạng kháng chiến chùa Quang Ân không còn nằm trong Danh mục kiểm kê di tích của UBND thành phố Hà Nội năm 2016 và năm 2025, chúng tôi thiết nghĩ đây là vấn đề rất đáng suy ngẫm. Phải chăng chính quyền sở tại mà cụ thể là phường Nghĩa Đô, quận Cầu Giấy (cũ) đã "quên" hay thiếu tinh thần trách nhiệm khi không làm hồ sơ đề xuất với cơ quan chuyên môn về di sản văn hóa trình thành phố Hà Nội đưa vào Danh mục kiểm kê di tích, khiến di tích lịch sử, văn hóa và di tích lịch sử cách mạng kháng chiến chùa Quang Ân không còn được pháp luật bảo vệ?

Xin dẫn ra đây một số văn bản để biết sự thể: Ngày 5.8.2005, UBND thành phố Hà Nội có quyết định số 5563/QĐ-UB về việc Gắn biển 47 điểm di tích cách mạng kháng chiến ở Hà Nội. Tại điều 1 ghi rõ: Tổ chức gắn biển di tích lịch sử cách mạng kháng chiến tại 47 điểm di tích (có danh sách kèm theo) và chùa Quang Ân (chùa làng Tân), phường Nghĩa Đô, quận Cầu Giấy cũ đứng ở vị trí thứ 6. Ngày 17.5.2006, Thành ủy Hà Nội ra Chỉ thị số 03-CT/TU về việc bảo tồn, tôn tạo và phát huy giá trị di tích cách mạng kháng chiến, trong đó nhấn mạnh: "Công tác bảo tồn và phát huy giá trị các di tích cách mạng kháng chiến ở Hà Nội là nhiệm vụ thường xuyên, lâu dài, đồng thời mang tính cấp bách…".

UBND, Phòng VHTT quận Cầu Giấy (cũ) đã có rất nhiều văn bản mang tính pháp lý liên quan đến di tích lịch sử văn hóa, di tích lịch sử cách mạng kháng chiến chùa Quang Ân, nhưng chỉ xin dẫn ra ở đây một văn bản để cho thấy quận này đã quan tâm như thế nào đến di sản này. Ngày 26.9.2005, Phòng VHTT quận Cầu Giấy có văn bản số 85/VH-TT, trong đó khẳng định: "Chùa Quang Ân là một di tích lịch sử cách mạng, vì vậy cần được bảo vệ đúng Luật Di sản văn hóa đã được ban hành". Dẫn ra như trên để thấy rằng, nếu những ai trân quý di sản văn hóa, di tích cách mạng kháng chiến chắc không thể quên trên địa bàn mình có những công trình giá trị nào để trình với cấp thẩm quyền đưa vào diện bảo vệ, phát huy giá trị.

Văn Hóa sẽ trở lại vấn đề này trong những số báo sau. ■

Tư duy đột phá nâng tầm du lịch liên vùng

● PHAN HIẾU

Dưới góc nhìn chiến lược, việc đăng cai Năm Du lịch quốc gia - Gia Lai 2026 với chủ đề "Gia Lai - Đại ngàn chạm biển xanh" mang ý nghĩa đặc biệt, mở ra cơ hội đổi mới toàn diện tư duy phát triển du lịch của tỉnh Gia Lai. Không dừng lại ở quy mô sự kiện đơn lẻ, Gia Lai đặt mục tiêu tạo ra những thay đổi mang tính bền vững, lấy du khách làm trung tâm, lấy tài nguyên thiên nhiên và di sản văn hóa làm nền tảng, cùng động lực từ liên kết vùng và hội nhập quốc tế.

Chuyển mình mạnh mẽ từ những thay đổi chiến lược

Năm Du lịch quốc gia năm 2026 đã bắt đầu đi đến những "chặng cuối" và ngành Du lịch Gia Lai cho thấy đã để lại những dấu ấn đột phát trong trong cách tiếp cận để phát triển du lịch với tiềm năng từ một không gian rộng lớn sau khi sáp nhập.

Từ "tổ chức sự kiện" sang "kiến tạo hệ sinh thái", Gia Lai xác định không tổ chức sự kiện theo cách đơn lẻ, khép kín trong ngành Du lịch. Thay vào đó, tỉnh huy động sự tham gia của các ngành, địa phương, doanh nghiệp và cộng đồng dân cư. Điểm mới ở đây là mỗi sự kiện không chỉ nhằm thu hút người xem, mà phải tạo ra một lý do để du khách đến, ở lại, trải nghiệm, chi tiêu và quay trở lại.

Không còn chuyện xúc tiến tổng hợp đa ngành, mà ngành Du lịch tỉnh Gia Lai đồng hành cùng đầu tư, thương mại, hàng không, logistics và truyền thông. Đáng chú ý, tại Hội nghị xúc tiến đầu tư tháng 3.2026, tỉnh Gia Lai đã trao quyết định, giấy chứng nhận và ký kết MOU cho 273 dự án với tổng số vốn công bố gần 850.000 tỉ đồng.

Từ "một điểm đến" sang "một hành trình", Gia Lai đã dần hình thành các chuỗi sản phẩm du lịch đa dạng gắn với lợi thế từng vùng, nâng cao chất lượng dịch vụ và kéo dài thời gian lưu trú của du khách. Đó là chưa kể, định vị thương hiệu "Gia Lai - Đại ngàn chạm biển xanh", với việc hưởng lợi từ không gian phát triển mở rộng giúp Gia Lai hội tụ trọn vẹn các giá trị "biển - rừng - cao nguyên - di sản - văn hóa", đáp ứng xu hướng du lịch trải nghiệm và nghỉ dưỡng khám phá hiện đại.

Ngành Du lịch tỉnh Gia Lai cũng đổi mới phương thức tiếp cận thị trường, đó là chuyển từ "quảng bá để biết" sang "quảng bá để kết nối - tạo sản phẩm - sinh dòng khách - tăng doanh thu". Tỉnh đã đẩy mạnh các chương trình famtrip, presstrip và kết nối doanh nghiệp lữ hành, hàng không quốc tế.

Những thay đổi mang tính nền tảng đã mang lại kết quả tăng trưởng bứt phá cho ngành Du lịch tỉnh. Chuỗi sự kiện nổi bật như Tuần lễ Khai mạc Năm Du lịch quốc gia, chương trình Mega Concert "Gia Lai - Đại ngàn chạm biển xanh", hay Lễ hội Du lịch hè đã tạo bùng nổ truyền thông trên các nền tảng số. Trong đó, chương trình Mega Concert liên tục lọt top đầu các sự kiện thương hiệu nổi bật và thu hút hàng chục ngàn lượt thảo luận trên mạng xã hội.

Lũy kế 9 tháng đầu năm 2026, toàn tỉnh Gia Lai đã đón 13,505 triệu lượt khách (tăng khoảng 25% so với cùng kỳ năm 2025). Tổng thu từ khách du lịch đạt khoảng 29.210 tỉ đồng (đạt 126,4% kế hoạch năm). Đây là nền tảng vững chắc để tỉnh hướng tới mục tiêu cán đích 15 triệu lượt khách và đạt doanh thu 35.000 tỉ đồng trong trọn vẹn năm 2026.

Bứt phá từ liên kết vùng

Năm Du lịch quốc gia 2026 không chỉ là chuỗi sự kiện lễ hội mà đã trở thành "đòn bẩy" chiến lược, đánh dấu bước chuyển mình đột phá của Gia Lai từ một địa phương giàu tiềm năng trở thành điểm đến hàng đầu với mô hình kiến tạo hệ sinh thái du lịch hiện đại. Đặc biệt, Năm Du lịch quốc gia 2026 không chỉ kéo dài trong 365 ngày mà chính là bước ngoặt chiến lược, khẳng định vị thế một Gia Lai "An toàn - Thân thiện - Chất lượng - Hấp dẫn" trên bản đồ du lịch Việt Nam và quốc tế.

Gia Lai quảng bá du lịch thông qua Lễ hội Việt Nam lần thứ 10 tại tỉnh Kanagawa (Nhật Bản)

Tại Hội nghị toàn quốc về Xúc tiến du lịch do Bộ VHTTDL phối hợp với UBND TP Quảng Ninh vừa tổ chức cuối tháng 9, để du lịch cất cánh bền vững và lan tỏa sức mạnh liên vùng, bà Nguyễn Thị Thanh Lịch, Phó Chủ tịch UBND tỉnh Gia Lai cho rằng, cần thành lập Hội đồng điều phối du lịch vùng Tây Nguyên - Duyên hải Nam Trung bộ để xây dựng "Hành lang du lịch Xanh" và thiết kế các tuyến du lịch thương hiệu như "Hành trình từ Biển lên Ngàn". Đồng thời đề nghị Bộ VHTTDL phối hợp với Bộ Xây dựng đẩy mạnh liên kết ngành chặt chẽ, với việc thiết lập cơ chế bắt tay "Hàng không - Dịch vụ - Điểm đến", hỗ trợ mở rộng các đường bay nội địa và quốc tế trực tiếp đến khu vực; các doanh nghiệp lữ hành và khách sạn cam kết gói giá ưu đãi dán nhãn "Liên minh Du lịch Xanh" và đẩy mạnh mô hình "Mỗi sản phẩm OCOP là một quà tặng du lịch".

Ngoài ra, lãnh đạo tỉnh Gia Lai kiến nghị Chính phủ ưu tiên nguồn lực nâng cấp các tuyến quốc lộ ngang như QL19, QL25, QL29 nối liền Tây Nguyên và biển, mở rộng năng lực khai thác của các cảng hàng không nội địa. Bên cạnh đó, xây dựng nền tảng dữ liệu du lịch dùng chung và "bản đồ dòng khách du lịch liên vùng".

Nhấn mạnh xây dựng cơ chế xúc tiến du lịch quốc gia theo thị trường, bà Nguyễn Thị Thanh Lịch đề xuất chuyển sang cách làm: Trung ương định hướng thị trường; các vùng xây dựng sản phẩm; các địa phương cung cấp điểm đến; doanh nghiệp xây dựng tour; hãng hàng không tổ chức kết nối; các bên cùng bán một sản phẩm. Như vậy, xúc tiến sẽ chuyển từ "quảng bá điểm đến" sang "bán sản phẩm Việt Nam". Đây là điều đặc biệt quan trọng để tăng khách quốc tế.

Cũng theo bà Nguyễn Thị Thanh Lịch, phải ban hành chính sách ưu đãi về thuế, tín dụng cho các doanh nghiệp đầu tư vào dự án du lịch xanh, du lịch tái tạo và du lịch cộng đồng tại vùng sâu, vùng xa. Đáng nói hơn, đối với đổi mới công tác xúc tiến quảng bá quốc tế theo hướng "Một thông điệp - Nhiều điểm đến", lấy kết quả của Năm Du lịch Quốc gia 2026 làm mô hình chuẩn để nhân rộng cho các giai đoạn tiếp theo.■

Lào Cai phát triển du lịch văn hóa

Tỉnh Lào Cai ban hành Kế hoạch về "Phát triển du lịch văn hóa và nghỉ dưỡng thông minh kết hợp chăm sóc sức khỏe gắn với hệ sinh thái du lịch bản sắc riêng của tỉnh Lào Cai", giai đoạn 2026 - 2030, định hướng đến năm 2035. Điểm nhấn của kế hoạch là phát triển du lịch theo hướng lấy văn hóa, di sản, bản sắc các dân tộc và tri thức bản địa làm nền tảng cơ bản; nghỉ dưỡng và chăm sóc sức khỏe làm động lực nâng giá trị; khoa học, công nghệ và chuyển đổi số làm công cụ kết nối toàn bộ hệ sinh thái du lịch.

Tỉnh Lào Cai sẽ tập trung phát triển các sản phẩm du lịch văn hóa, nghỉ dưỡng, chăm sóc sức khỏe; trọng tâm là xây dựng sản phẩm đặc sắc Lào Cai - "Vành đai Wellness Lào Cai" theo hướng chăm sóc sức khỏe, kết nối các khu vực có lợi thế về khí hậu, khoáng nóng, dược liệu, thuốc tắm, y học cổ truyền, ẩm thực dưỡng sinh và tri thức bản địa.

Cùng với phát triển sản phẩm, Lào Cai đặt mục tiêu bảo tồn, số hóa và phát huy giá trị 4 di sản văn hóa phi vật thể đại diện của nhân loại được UNESCO ghi danh trên địa bàn tỉnh; hình thành 5 chuỗi sản phẩm du lịch văn hóa, hỗ trợ hoàn thiện 10 - 15 làng du lịch cộng đồng theo tiêu chuẩn Việt Nam, trong đó 3 - 5 làng hướng tới hoặc đạt tiêu chuẩn du lịch cộng đồng ASEAN.

Cùng đó, chuyển đổi số được xác định là một trong những giải pháp quan trọng để kết nối và nâng cao trải nghiệm của du khách. Tỉnh sẽ xây dựng, phát triển hệ sinh thái số "Ứng dụng chuyển đổi số du lịch Lào Cai", từng bước số hóa dữ liệu về điểm đến, di sản, sản phẩm và dịch vụ; phát triển bản đồ số, mã QR và các công cụ hỗ trợ du khách. Doanh nghiệp, hợp tác xã, hộ kinh doanh và cộng đồng cũng được nâng cao năng lực về quản trị, phát triển sản phẩm, chuyển đổi số, marketing số và phân phối trực tuyến.

Để thực hiện mục tiêu đề ra, Lào Cai tập trung triển khai 7 nhóm nhiệm vụ trọng tâm: Phát triển sản phẩm; bảo tồn và số hóa văn hóa; xây dựng hệ sinh thái số; nghiên cứu, sáng kiến đổi mới, phát triển doanh nghiệp, cộng đồng và nguồn nhân lực; chuyển đổi số trong xúc tiến, quảng bá và xây dựng thương hiệu; hoàn thiện cơ chế điều phối; huy động nguồn lực và theo dõi, đánh giá.

MINH LÝ

TỪ NHÀ NƯỚC KIẾN TẠO ĐẾN LIÊN ĐOÀN MINH BẠCH:

Đổi mới quản trị để thể thao Việt Nam bứt phá

● PGS.TS BÙI HOÀI SƠN - Phó Trưởng ban Tuyên giáo Trung ương

Chỉ đạo của Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm tại buổi làm việc ngày 2.10 về phát triển thể dục, thể thao đặt ra một yêu cầu có tính nền tảng: Muốn chuyên nghiệp hóa thể thao thì trước hết phải chuyên nghiệp hóa quản trị. Phân định rõ vai trò Nhà nước và liên đoàn, minh bạch tài chính, tuyển chọn vận động viên, quản trị dữ liệu và trách nhiệm giải trình chính là điều kiện để chuyển từ tư duy quản lý sang tư duy kiến tạo phát triển.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm chủ trì buổi làm việc với Đảng ủy Chính phủ, Đảng ủy Bộ VHTTDL, các cơ quan liên quan về thực hiện Nghị quyết 08 - NQ/TW, ngày 1.12.2011 của Bộ Chính trị về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng, tạo bước phát triển mạnh mẽ về thể dục, thể thao đến năm 2020; Kết luận số 70-KL/TW, ngày 31.1.2024 của Bộ Chính trị về phát triển thể dục, thể thao trong giai đoạn mới Ảnh: ĐĂNG KHOA

Phân vai lại để Nhà nước kiến tạo, liên đoàn chịu trách nhiệm

Sau 15 năm thực hiện Nghị quyết số 08-NQ/TW và hơn hai năm triển khai Kết luận số 70-KL/TW của Bộ Chính trị, thể thao Việt Nam đang đứng trước yêu cầu chuyển từ phát triển theo chiều rộng sang nâng cao chất lượng và hiệu quả. Tại buổi làm việc ngày 2.10, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm nhấn mạnh sức khỏe, thể lực của người dân là một bộ phận của sức mạnh quốc gia; thể dục, thể thao phải được đặt trong chiến lược phát triển con người, chất lượng dân số và nguồn nhân lực. Từ đó, đổi mới quản trị không còn là vấn đề kỹ thuật, mà trở thành điều kiện để thể thao phát triển bền vững.

Điểm cốt lõi trong chỉ đạo là phải làm rõ việc gì Nhà nước làm, việc gì liên đoàn làm; việc Nhà nước giao thì ai chịu trách nhiệm; nguồn nào do ngân sách hỗ trợ, nguồn nào huy động từ xã hội; quyền lợi vận động viên được bảo đảm ra sao; quy trình tuyển chọn đội tuyển, sử dụng kinh phí và tổ chức thi đấu được công khai như thế nào. Bộ VHTTDL được giao trong Quý IV/2026 hoàn thiện bộ quy tắc quản trị đối với các liên đoàn, hiệp hội thể thao quốc gia, tổ chức phân loại, đánh giá hằng năm và công bố công khai năng lực từng liên đoàn, hướng tới "chuyên nghiệp hóa liên đoàn trước khi chuyên nghiệp hóa thể thao".

Theo tôi, đây là sự chuyển đổi quan trọng về tư duy. Nhà nước kiến tạo không có nghĩa là Nhà nước rút khỏi thể thao, mà là tập trung vào xây dựng thể chế, xác lập chuẩn mực, đầu tư cho mục tiêu chiến lược, bảo vệ quyền lợi vận động viên, xây dựng dữ liệu chung và giám sát nguồn lực công. Các liên đoàn phải được trao không gian tự chủ tương xứng để quản trị chuyên môn, tổ chức giải đấu, phát triển câu lạc bộ và huy động nguồn lực xã hội. Tự chủ càng cao thì trách nhiệm giải trình càng rõ; xã hội hóa càng mạnh thì tiêu chuẩn minh bạch càng phải cao. Tinh thần này nhất quán với phát biểu của Tổng Bí thư ngày 28.3.2026 khi yêu cầu thể chế phải đi trước, mở đường cho đổi mới, đầu tư, xã hội hóa và vận hành minh bạch; đồng thời phù hợp với Nghị quyết số 80-NQ/TW về phát triển văn hóa Việt Nam, đặt con người ở vị trí trung tâm và coi văn hóa là nguồn lực nội sinh của phát triển.

Minh bạch và trách nhiệm giải trình phải trở thành chuẩn mực mới

Bộ quy tắc quản trị được yêu cầu xây dựng không nên dừng ở những nguyên tắc chung. Các nội dung về chuyên môn, tài chính, nhân sự, dữ liệu, tuyển chọn vận động viên, bảo vệ quyền lợi vận động viên và trách nhiệm giải trình phải được chuyển thành tiêu chí có thể kiểm tra, so sánh và công bố. Với 44 hội thể thao cấp quốc gia hiện nay, đánh giá hằng năm sẽ tạo cơ chế tự soi, tự sửa và cạnh tranh lành mạnh về năng lực quản trị. Một liên đoàn mạnh không thể chỉ được đo bằng số huy chương; còn phải được đánh giá qua chất lượng hệ thống đào tạo, khả năng phát triển phong trào, tính minh bạch tài chính, năng lực huy động xã hội, chuẩn mực đạo đức và mức độ bảo đảm quyền lợi vận động viên.

Đó cũng là lý do chỉ đạo ngày 2.10 yêu cầu không lấy thành tích SEA Games làm thước đo duy nhất cho đầu tư thể thao đỉnh cao. Nếu chỉ chạy theo thành tích ngắn hạn, chúng ta dễ bỏ qua những nền tảng quyết định thành công bền vững như phát hiện và đào tạo tài năng, khoa học thể thao, y học, dinh dưỡng, tâm lý, dữ liệu và lực lượng kế cận. Quản trị hiện đại phải giúp mỗi quyết định đầu tư trả lời rõ ba câu hỏi: Mục tiêu gì, ai chịu trách nhiệm và kết quả được đo bằng tiêu chí nào?

Nghị quyết số 24-NQ/TW ngày 22.8.2026 của Bộ Chính trị về phát huy tính tiên phong, gương mẫu, tinh thần đổi mới, dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm có ý nghĩa trực tiếp đối với quá trình này. Đổi mới mô hình liên đoàn chắc chắn đụng đến cách làm cũ và tâm lý ngại thay đổi, vì vậy người đứng đầu phải dám phân cấp, dám trao quyền, dám kiểm tra và dám chịu trách nhiệm về kết quả. Cùng với đó, Nghị quyết số 25-NQ/TW về Chiến lược công tác tư tưởng trong bối cảnh mới gợi mở một yêu cầu quan trọng: Niềm tin xã hội phải được củng cố bằng kết quả thực chất. Trong thể thao, niềm tin được tạo nên trước hết bằng sự công bằng, công khai và khả năng giải trình của hệ thống.

Vì thế, nhiệm vụ trong Quý IV/2026 cần được triển khai theo tinh thần rõ việc, rõ người, rõ tiến độ, rõ sản phẩm và rõ trách nhiệm. Bộ quy tắc phải đủ cụ thể để trở thành công cụ quản trị; đánh giá phải dựa trên dữ liệu; kết quả phân loại liên đoàn phải được công bố theo tiêu chí thống nhất; cơ chế bảo vệ vận động viên phải có địa chỉ chịu trách nhiệm; việc sử dụng ngân sách, tài trợ, bản quyền và doanh thu giải đấu phải có chuẩn mực minh bạch. Thông điệp "chuyên nghiệp hóa liên đoàn trước khi chuyên nghiệp hóa thể thao" vì vậy cần được hiểu như một yêu cầu cải cách thể chế. Khi Nhà nước làm đúng vai kiến tạo, liên đoàn làm đúng vai quản trị và xã hội có đủ thông tin để giám sát, nguồn lực sẽ được khơi thông tốt hơn, thể thao Việt Nam mới có nền móng để phát triển ổn định, minh bạch và tạo ra thành tích bền vững. Đó là cách thiết thực để đưa nghị quyết của Đảng và chỉ đạo của Tổng Bí thư, Chủ tịch nước đi vào cuộc sống. ■

Nâng cao công tác thống kê du lịch

Trung tâm Thông tin du lịch (Cục Du lịch Quốc gia Việt Nam) vừa tổ chức Chương trình tập huấn công tác thống kê du lịch năm 2026 tại phường Nha Trang, tỉnh Khánh Hòa. Chương trình có sự tham gia của các học viên là đại diện Sở Du lịch, Sở VHTTDL các tỉnh, thành phố; đại diện UBND cấp xã và Phòng Văn hóa - Xã hội, cùng đại diện các doanh nghiệp kinh doanh du lịch đến từ các tỉnh, thành phố: Cà Mau, Cần Thơ, Đắk Lắk, Hà Tĩnh, Hải Phòng, Khánh Hòa, Lai Châu, Lâm Đồng, Nghệ An, Ninh Bình, Quảng Ngãi, Quảng Trị, Sơn La, TP.HCM và Vĩnh Long.

Các học viên đã được nghe cán bộ Trung tâm Thông tin du lịch phổ biến về chuyên đề "Công tác thống kê du lịch và thực hiện chế độ báo cáo thống kê du lịch" và "Thực hành báo cáo thống kê du lịch trên phần mềm theo quy định của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch".

Theo đó, công tác thống kê nhằm cung cấp thông tin phản ánh tình hình hoạt động du lịch tại các địa phương và trên phạm vi cả nước. Thông tin thống kê chỉ có giá trị khi phản ánh đúng phạm vi, đối tượng, thời kỳ và nguồn dữ liệu, qua đó giúp cơ quan quản lý có cơ sở theo dõi, đánh giá tình hình và phục vụ việc ra quyết định.

Thực hiện tốt công tác thống kê và chế độ báo cáo sẽ góp phần xây dựng nguồn dữ liệu du lịch đầy đủ, chính xác, cập nhật và có khả năng kiểm chứng, qua đó nâng cao hiệu quả quản lý nhà nước và hỗ trợ việc đánh giá, điều hành hoạt động du lịch phù hợp với thực tế tại từng địa phương.

Tại chương trình tập huấn, Ban Tổ chức đã tiến hành khảo sát nhanh các đại biểu tham dự về thực trạng triển khai công tác thống kê và những vướng mắc gặp phải trong quá trình thực hiện. Qua đó, đã có những trao đổi, giải đáp thắc mắc và những vấn đề phát sinh cho các đơn vị. Đồng thời Ban tổ chức cũng ghi nhận những kiến nghị, đề xuất từ các đại biểu để tiếp tục nâng cao hiệu quả công tác thống kê du lịch trong thời gian tới.

L.HƯƠNG

BẾ MẠC LỄ HỘI VĂN HÓA THẾ GIỚI TẠI HÀ NỘI LẦN THỨ HAI:

Hợp tác văn hóa cùng kiến tạo thế giới văn minh, hòa bình

● ĐÌNH TOÁN - XUÂN TRƯỜNG; ảnh: TR.HUẤN

Tối qua 4.10, tại Khu di sản Hoàng thành Thăng Long, Lễ bế mạc Lễ hội Văn hóa thế giới tại Hà Nội lần thứ hai đã diễn ra và khép lại bốn ngày hội tụ và giao lưu văn hóa sôi động, để lại nhiều dấu ấn sâu đậm với công chúng, du khách trong nước và quốc tế.

Dự lễ bế mạc có Ủy viên BCH Trung ương Đảng, Phó Chủ tịch Quốc hội Nguyễn Thị Thanh; Ủy viên BCH Trung ương Đảng, Bộ trưởng Bộ VHTTDL Lâm Thị Phương Thanh; Ủy viên BCH Trung ương Đảng, Phó Bí thư chuyên trách Đảng ủy Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể Trung ương Phạm Tất Thắng. Cùng dự có Thứ trưởng Bộ VHTTDL Tạ Quang Đông; Phó Chủ tịch UBND TP Hà Nội Trương Việt Dũng; các vị đại sứ, đại biện, Trưởng các cơ quan đại diện ngoại giao và tổ chức quốc tế tại Việt Nam; các nghệ sĩ, nghệ nhân và đông đảo người dân tại Hà Nội.

Với chủ đề "Hội tụ di sản - Kiến tạo tương lai", lễ hội năm nay quy tụ 50 quốc gia, với 45 không gian văn hóa, 19 đoàn nghệ thuật quốc tế, 35 gian hàng ẩm thực, cùng chương trình giới thiệu các tác phẩm điện ảnh đến từ gần 20 nền điện ảnh. Trong những ngày diễn ra, Hoàng thành Thăng Long trở thành một không gian gặp gỡ đa sắc màu, nơi di sản, nghệ thuật biểu diễn, điện ảnh, thời trang, ẩm thực, du lịch và các hình thức sáng tạo cùng hiện diện, giao thoa và kết nối.

Lãnh đạo Đảng, Nhà nước và Bộ, ngành Trung ương tặng hoa các nghệ sĩ tại Lễ bế mạc

Lãnh đạo Đảng, Nhà nước và các Bộ, ngành trao Kỷ niệm chương của BTC tới các đoàn quốc tế

Phó Chủ tịch Quốc hội Nguyễn Thị Thanh; Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh và các đại biểu dự Lễ bế mạc

Điểm hẹn thường xuyên của các nền văn hóa

Phát biểu tại lễ bế mạc, Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh nhấn mạnh, sự hiện diện của 50 quốc gia và tổ chức quốc tế, hàng trăm nghệ sĩ, nghệ nhân cùng đông đảo công chúng tại Hà Nội đã tạo nên một không gian giao lưu văn hóa rộng mở, đa dạng và giàu sức sống. Những kết nối mới được hình thành cho chúng ta niềm tin rằng, văn hóa sẽ đưa con người, đưa các quốc gia, các dân tộc đến gần nhau hơn. Đó cũng chính là giá trị căn bản mà Việt Nam mong muốn cùng bạn bè quốc tế xây dựng thông qua lễ hội này.

Bộ trưởng cho biết, lễ hội năm nay diễn ra trong một thời điểm có ý nghĩa đặc biệt khi Việt Nam kỷ niệm 50 năm gia nhập UNESCO. Nửa thế kỷ qua cho thấy một bước chuyển quan trọng trong vị thế của Việt Nam: Từ một đất nước vừa bước ra khỏi chiến tranh, Việt Nam đã từng bước trở thành thành viên tích cực, có trách nhiệm của UNESCO; không chỉ tham gia bảo tồn các giá trị văn hóa, mà ngày càng chủ động đóng góp sáng kiến vào những vấn đề chung của thế giới. Sáng kiến "Thập kỷ quốc tế văn hóa vì sự phát triển bền vững 2027 - 2036" đã thể hiện rõ tinh thần đó. Đối với Việt Nam, văn hóa vừa là nền tảng tinh thần của xã hội, vừa là mục tiêu, động lực và nguồn lực cho phát triển đất nước. Bảo tồn di sản không chỉ là giữ lại những gì thuộc về quá khứ; mà phải làm cho di sản tiếp tục sống trong đời sống đương đại, tiếp tục được sáng tạo, tiếp tục tạo ra những giá trị mới và được trao truyền cho các thế hệ sau. Đó cũng là chủ đề của lễ hội năm nay.

Tại Lễ bế mạc, Ban Tổ chức đã trao Kỷ niệm chương của Lễ hội tới các đoàn quốc tế, thay cho lời cảm ơn và sự ghi nhận đối với những nghệ sĩ, nghệ nhân và những người bạn đã mang tài năng, bản sắc văn hóa và tinh thần sẻ chia đến với Hà Nội.

Bộ trưởng nhấn mạnh, trong những ngày qua cũng cho thấy, khi di sản, nghệ thuật biểu diễn, điện ảnh, thời trang, ẩm thực, du lịch và các hình thức sáng tạo mới cùng hiện diện trong một không gian đã giúp hình thành những sản phẩm mới, những giá trị mới và tạo ra sức hút đối với mọi người. Đó là một cách rất cụ thể để nhìn nhận vai trò của các ngành công nghiệp văn hóa góp phần chuyển hóa năng lực sáng tạo, bản sắc và tài sản văn hóa thành sức mạnh nội sinh, năng lực cạnh tranh và sức mạnh mềm quốc gia. Vì vậy, Việt Nam xác định ngoại giao văn hóa không chỉ là quảng bá hình ảnh đất nước, mà còn là một phương thức quan trọng để xây dựng quan hệ hữu nghị, tăng cường hiểu biết, củng cố lòng tin và nâng cao vị thế quốc gia. Bộ VHTTDL sẽ tiếp tục phối hợp chặt chẽ với Bộ Ngoại giao, TP Hà Nội, UNESCO, các cơ quan đại diện ngoại giao, các đối tác quốc tế để từng bước xây dựng Lễ hội Văn hóa Thế giới tại Hà Nội trở thành một nền tảng giao lưu và hợp tác văn hóa quốc tế có uy tín, được tổ chức thường niên, có bản sắc riêng và có những kết quả hợp tác cụ thể qua từng năm.

"Chúng tôi mong muốn Hà Nội không chỉ là nơi tổ chức lễ hội mà ngày càng trở thành một điểm gặp gỡ thường xuyên của các nền văn hóa; nơi những sáng kiến về di sản, sáng tạo, công nghiệp văn hóa và phát triển bền vững được kết nối và lan tỏa những giá trị tốt đẹp", Bộ trưởng bày tỏ. Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh cũng khẳng định Việt Nam sẵn sàng cùng các quốc gia và các tổ chức quốc tế tiếp tục mở rộng đối thoại, chia sẻ kinh nghiệm, bảo vệ sự đa dạng văn hóa, thúc đẩy sáng tạo và phát huy vai trò của văn hóa đối với hòa bình, phát triển và sự tiến bộ của con người. "Từ Hà Nội, chúng tôi mong muốn gửi đi một thông điệp: Tôn trọng sự khác biệt để hiểu nhau hơn; chia sẻ các giá trị để gắn kết với nhau hơn; và hợp tác văn hóa để cùng kiến tạo thế giới văn

minh, hòa bình, hợp tác và phát triển", Bộ trưởng nhấn mạnh và tuyên bố bế mạc Lễ hội Văn hóa Thế giới tại Hà Nội lần thứ hai năm 2026.

Văn hóa nối những nhịp cầu hữu nghị

Khép lại những ngày hội rực rỡ, lễ bế mạc là thời khắc lắng đọng để tôn vinh và thắp sáng hy vọng về hành trình hợp tác dài lâu với thông điệp cốt lõi: *Khép lại ngày hội - Mở ra hành trình kết nối mới.*

Đêm nhạc hội đong đầy cảm xúc với các tiết mục mashup *Phong nữ - Cô Đôi thượng ngàn*, liên khúc *Hò Huế - Lý Mười thương - Lý ngựa ô*, *Dạ cổ hoài lang*... tôn vinh một Việt Nam, miền di sản sống. Qua những giai điệu quen thuộc của các vùng miền, bản sắc văn hóa Việt Nam được tái hiện trong không gian nghệ thuật giàu sức lan tỏa, tạo nên điểm nhấn cho hành trình giao lưu, gặp gỡ giữa các nền văn hóa. Màn kết bùng nổ với ca khúc *Hand in Hand* cất lên với sự tham gia của toàn bộ nghệ sĩ Việt Nam và quốc tế, tạo nên hình ảnh đẹp đẽ của sự gắn kết dưới bầu trời Hà Nội, khẳng định văn hóa chính là nhịp cầu bền vững nhất cho hòa bình và hữu nghị.

Trong khoảnh khắc ấy, những khác biệt về ngôn ngữ, khoảng cách địa lý được thu hẹp bằng âm nhạc và nghệ thuật. Sân khấu lễ bế mạc trở thành điểm hội tụ của những sắc màu văn hóa đã cùng hiện diện, giao lưu và chia sẻ trong suốt những ngày diễn ra lễ hội. Những cái nắm tay, những thanh âm hòa chung và sự hiện diện của các nghệ sĩ đến từ nhiều quốc gia tạo nên thông điệp về tinh thần cởi mở, tôn trọng và đồng hành. Trưởng đoàn nghệ thuật Campuchia Meng Kossoma cho biết, lễ hội là một sáng kiến giàu ý nghĩa của Việt Nam, tạo nên không gian giao lưu đa sắc màu giữa các đoàn nghệ thuật và văn hóa quốc tế. "Chúng tôi đặc biệt ấn tượng trước sự đón tiếp nồng nhiệt, chu đáo của nước chủ nhà dành cho các đoàn tham dự. Lễ hội mở ra cơ hội để các quốc gia chia sẻ những giá trị văn hóa đặc sắc, từ đó tăng cường sự gần gũi và hiểu biết giữa các cộng đồng. Campuchia mong rằng những hoạt động giao lưu văn hóa như vậy sẽ tiếp tục được duy trì, góp phần đưa người dân các nước đến gần nhau hơn", bà Meng Kossoma chia sẻ.

Tham gia trải nghiệm tại lễ hội TikToker người Lào Maysaa chia sẻ, không khí tại Lễ hội Văn hóa thế giới tại Hà Nội lần thứ hai đặc biệt sôi động, với sự tham gia của đông đảo người dân và du khách quốc tế. Đây là dịp để văn hóa Việt Nam, Lào được giới thiệu rộng rãi hơn. Người dân Việt Nam và bạn bè quốc tế có thêm cơ hội khám phá những nét văn hóa đặc sắc của các quốc gia tham dự. Với Maysaa, điều khiến cô thích thú là chỉ cần đến một lễ hội, người dân du khách đã có thể trải nghiệm văn hóa của nhiều quốc gia, từ nghệ thuật, trang phục đến ẩm thực và các hoạt động giao lưu. Không gian ấy tạo nên sự gần gũi, giúp mọi người có thêm những trải nghiệm và hiểu biết về văn hóa của nhau. Maysaa cho rằng Việt Nam và Lào có nhiều nét tương đồng về văn hóa. Vì vậy, những sự kiện như Lễ hội Văn hóa thế giới tại Hà Nội cũng là cơ hội để hai bên tăng cường kết nối, chia sẻ và hiểu nhau hơn.

Lễ hội khép lại, song những kết nối được hình thành từ văn hóa, nghệ thuật và tình hữu nghị vẫn tiếp tục được mở ra. Từ Hà Nội, những câu chuyện về di sản, sáng tạo và giao lưu văn hóa được kỳ vọng sẽ tiếp tục lan tỏa, góp phần vun đắp sự hiểu biết giữa các dân tộc và mở rộng những cơ hội hợp tác trong tương lai. ■

Từ Hà Nội, chúng tôi mong muốn gửi đi một thông điệp: Tôn trọng sự khác biệt để hiểu nhau hơn; chia sẻ các giá trị để gắn kết với nhau hơn; và hợp tác văn hóa để cùng kiến tạo thế giới văn minh, hòa bình, hợp tác và phát triển.

(Bộ trưởng LÂM THỊ PHƯƠNG THANH)

Khẳng định vị thế Việt Nam trên bản đồ văn hóa quốc tế

● **HỒNG NHUNG - THANH MAI**

Hà Nội những ngày đầu tháng 10 trở thành điểm hẹn của nhiều sắc màu văn hóa thế giới với Lễ hội Văn hóa thế giới tại Hà Nội lần thứ hai năm quy tụ nhiều quốc gia với chuỗi hoạt động văn hóa, nghệ thuật, ẩm thực và trải nghiệm phong phú.

Qua những điểm chạm văn hóa, lễ hội đã góp phần kết nối con người, tăng cường sự hiểu biết giữa các quốc gia, cùng hướng tới một thế giới hòa bình, nhân văn, thịnh vượng và phát triển bền vững.

Tại lễ hội, các gian hàng giới thiệu đồ thủ công mỹ nghệ, trang phục truyền thống và những sản phẩm văn hóa đặc trưng đã giúp công chúng khám phá bản sắc riêng của từng vùng đất. Nếu như Việt Nam mang đến những giá trị văn hóa truyền thống qua tranh dân gian Đông Hồ, các sản phẩm thủ công và đặc sản làng nghề, thì không gian trưng bày của các nước như Hàn Quốc, Nhật Bản, Lào, Nam Phi, Ma-rốc, Nga, Mỹ, Italia… lại góp phần đưa những sắc màu văn hóa đặc trưng từ nhiều quốc gia hội tụ tại lễ hội, tạo nên một bức tranh văn hóa đa dạng và giàu bản sắc.

Không gian ẩm thực trở thành "bản đồ vị giác" để du khách có thể khám phá hương vị đặc trưng của nhiều quốc gia. Những món ăn đến từ các nước được giới thiệu đa dạng, tạo cơ hội để người dân và du khách trực tiếp thưởng thức, tìm hiểu những nét đặc trưng trong văn hóa ẩm thực của các quốc gia ngay giữa lòng Hà Nội. Tại gian ẩm thực quốc tế, đại diện đến từ Ma-rốc, bà Loubna chia sẻ lễ hội là cơ hội để lan tỏa đặc trưng ẩm thực Ma-rốc với du khách. Thông qua các món ăn truyền thống, mọi người có thể khám phá những nét văn hóa đặc sắc của Ma-rốc, từ đó thêm yêu mến và hiểu hơn về đất nước, con người nơi đây.

Trưởng Đại diện UNESCO tại Việt Nam Jonathan Wallace Baker tại gian hàng của UNESCO

Trong khi đó, khu vực *Lan tỏa sáng tạo từ di sản - Festival Games quốc tế* mở ra không gian trải nghiệm kết nối di sản với công nghệ và công nghiệp sáng tạo thu hút số lượng lớn du khách trong và ngoài nước. Gian hàng của Tổng công ty Truyền thông đa phương tiện VTC (Bộ VHTTDL) đã mang đến trải nghiệm game VR (thực tế ảo), chơi game trên điện thoại và tương tác với các sản phẩm game trên sân khấu. Thông qua hoạt động này, Việt Nam có cơ hội giới thiệu những sản phẩm game mang dấu ấn di sản và văn hóa đến du khách. Ngoài ra, các hoạt động tham quan Làng Văn hóa - Du lịch các dân tộc Việt Nam cũng mang đến cho các đại biểu quốc tế cơ hội trải nghiệm những nét văn hóa đặc trưng, giàu bản sắc của Việt Nam.

Nhấn mạnh đến vai trò dấu ấn quy mô quốc tế tại Lễ hội Văn hóa Thế giới lần thứ hai, Trưởng Đại diện UNESCO tại Việt Nam Jonathan Wallace Baker đã đánh giá cao ý nghĩa của lễ hội cũng như những giá trị lâu dài mà sự kiện có thể tạo ra trong thời gian tới. Ông Jonathan Wallace Baker cho rằng, điểm nổi bật nhất tại Lễ hội Văn hóa Thế giới năm nay là sự đa dạng trong thành phần tham gia và cách Lễ hội tạo ra những cuộc gặp gỡ trực tiếp giữa con người và các nền văn hóa. Lễ hội đã thể hiện vai trò ngày càng chủ động của Việt Nam trong thúc đẩy đối thoại văn hóa và hợp tác quốc tế, đồng thời đưa những giá trị này đến gần hơn với công chúng thông qua các hoạt động giao lưu văn hóa trực tiếp. Vì vậy, giá trị lâu dài của Lễ hội sẽ phụ thuộc vào những gì tiếp tục được duy trì sau khi sự kiện kết thúc. Những mối quan hệ được hình thành giữa các tổ chức văn hóa, những người hoạt động sáng tạo và cộng đồng có thể dẫn tới các hoạt động giao lưu tiếp theo, những chương trình hợp tác chung và các hình thức hợp tác văn hóa mới.

Giám đốc Trung tâm Di sản thế giới UNESCO Lazare Eloundou Assomo cũng cho rằng, lễ hội quy tụ nhiều nền văn hóa đa dạng từ khắp nơi trên thế giới. Việc tạo không gian để các nền văn hóa cùng gặp gỡ có ý nghĩa quan trọng, bởi đây là cơ hội để mọi người giao lưu, khám phá và hiểu thêm về những giá trị văn hóa khác nhau. Việt Nam đang trở thành một hình mẫu trong việc quảng bá, chia sẻ những giá trị văn hóa với thế giới, đồng thời tạo không gian để các quốc gia, cộng đồng cùng giới thiệu và chia sẻ những nét văn hóa đặc sắc.

Từ âm nhạc truyền thống đến những cách thể hiện hiện đại, mỗi tiết mục mở ra một lát cắt văn hóa, giúp khán giả cảm nhận sự đa dạng của âm nhạc thế giới. Theo Phó Giám đốc phụ trách Nhà hát Sân khấu truyền thống Quốc gia Việt Nam NSND Lê Tuấn Cường, lễ hội là cơ hội để nghệ thuật Việt Nam góp tiếng nói vào không gian giao lưu văn hóa quốc tế, đồng thời đưa những giá trị đặc sắc của tuồng, chèo, cải lương đến đông đảo công chúng. Đại diện Đoàn Nghệ thuật Văn hóa Myanmar Kyaw Swar Win cũng bày tỏ niềm tự hào vì là một phần của Lễ hội Văn hóa thế giới tại Hà Nội để có cơ hội giới thiệu văn hóa Myanmar đến với khán giả các nước thông qua các tiết mục biểu diễn.

Xuyên suốt 4 ngày diễn ra lễ hội là những hoạt động văn hóa đa dạng khắp năm châu. Ghi nhận đánh giá cao từ các chuyên gia, các nghệ sĩ và đại diện tham gia đến từ Việt Nam và các nước một lần nữa khẳng định vai trò của Việt Nam trở thành điểm đến văn hóa giàu bản sắc, đồng thời là cầu nối đưa những giá trị văn hóa đất nước đến gần hơn với bạn bè quốc tế. ■

"CƠN LỐC" PHIM NGẮN AI VÀ HỆ LỤY

Đừng để công nghệ lấn át cảm xúc nghệ thuật

● THÙY TRANG

AI đang mở rộng biên độ sáng tạo cho điện ảnh, giúp rút ngắn thời gian, giảm chi phí và tạo ra những hình ảnh, tình huống ngày càng bắt mắt. Nhưng cũng chính sức mạnh ấy đang kéo theo mặt trái đáng lo: Không ít phim AI chạy theo nội dung độc hại, giật gân để níu người xem, trong khi sự chân thực, chiều sâu tâm lý và giá trị nhân văn - phần cốt lõi làm nên sức sống của nghệ thuật - lại có nguy cơ bị đẩy xuống thứ yếu.

Hấp dẫn nhưng thiếu chiều sâu

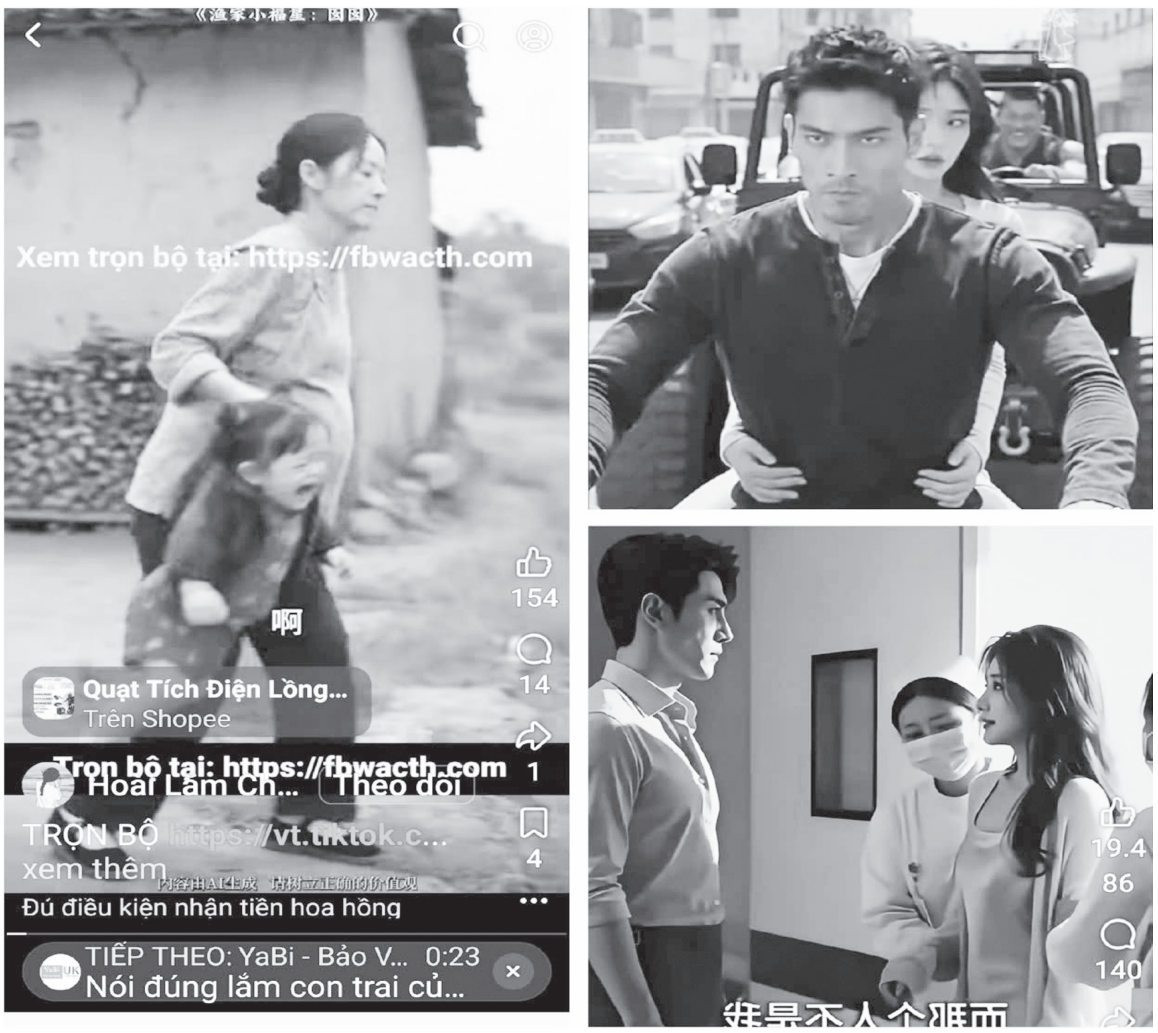
Chia sẻ với *Văn Hóa*, NSƯT Hạnh Thúy cho biết, chị đã xem khá nhiều phim AI và có những sản phẩm khiến chị thích thú bởi hình ảnh đẹp, diễn xuất được xử lý đa dạng, chi tiết, từ ánh mắt đến những chuyển động rất nhỏ. Tuy nhiên, sự phát triển nhanh chóng của công nghệ cũng khiến chị không khỏi lo lắng: "Một lúc nào đó AI sẽ thay thế mình".

Theo nữ nghệ sĩ, AI vẫn còn những giới hạn, đặc biệt ở cảm xúc và sức sáng tạo của con người. Tuy nhiên, điều khiến chị quan tâm hơn là loại nội dung đang được lan truyền qua phim AI. Nhiều sản phẩm tập trung vào chuyện gia đình, những mối quan hệ đối kháng, các tình huống ly kỳ hoặc dễ gây bức xúc nhằm thu hút khán giả. "Ở một thời điểm nào đó, mọi người có thể xem phim AI như một hình thức giải trí. Nhưng về lâu dài, cần nhận thức rõ rằng không phải sản phẩm nào do AI tạo ra cũng tối ưu; trong nhiều trường hợp, tính nhân văn và những giá trị đạo đức của xã hội lại chưa được coi trọng đúng mức", NSƯT Hạnh Thúy nói.

Điều nữ nghệ sĩ lo ngại là khi những nội dung như vậy xuất hiện quá thường xuyên, ảnh hưởng của chúng có thể vượt ra ngoài mục đích giải trí. "Chúng ta xem quá nhiều thì vô hình trung nó sẽ tác động đến tư duy, đến cảm xúc, đến trí não của mình", chị chia sẻ. Theo chị, cái xấu, cái ác nếu liên tục được đưa lên màn hình có thể dần trở nên quen thuộc, thậm chí bị xem như chuyện bình thường; từ đó, cách nhìn về các mối quan hệ giữa con người với nhau, đặc biệt là quan hệ gia đình, cũng có nguy cơ bị lệch lạc.

Bởi vậy, NSƯT Hạnh Thúy cho rằng, khán giả cần phân biệt "đâu là tác phẩm nghệ thuật và đâu là rác văn hóa". Phụ huynh cũng nên quan tâm đến những nội dung con em mình thường xuyên tiếp xúc, nhất là khi loại sản phẩm này xuất hiện ngày càng nhiều trên mạng xã hội. Theo chị, phần lớn phim AI hiện nay mới dừng ở mục đích giải trí, "chứ giá trị nghệ thuật thì gần như không thấy".

Tuy nhiên, lo ngại không đồng nghĩa với quay lưng với AI. Theo NSƯT Hạnh Thúy, công nghệ càng phát triển, người làm nghề càng phải tìm cách làm mới mình và giữ được những giá trị riêng mà AI không thể thay thế. Nghệ sĩ cần chủ động thích ứng, nâng cao năng lực sáng tạo và khẳng định dấu ấn cá nhân, thay vì ngồi đó lo sợ bị công nghệ vượt qua.

Bạo lực, ngoại tình là đề tài yêu thích của thể loại phim này

PGS.TS Trần Yến Chi, Chủ tịch Hội đồng khoa học Khoa Sân khấu, Trường ĐH Sân khấu - Điện ảnh TP.HCM, Trưởng Ban giám khảo LHP ngắn sinh viên "Góc nhìn trẻ 2026 - Nguồn sáng rực rỡ", từng được khán giả biết đến qua vai Nam Phương Hoàng hậu trong phim truyền hình *Ngọn nến hoàng cung* cho rằng: AI đang phát triển rất nhanh và ngày càng hiện diện rõ trong đời sống điện ảnh. Một trong những biểu hiện dễ thấy là sự bùng nổ của các dạng phim ngắn được sản xuất với tốc độ cao.

Theo PGS.TS Trần Yến Chi, phim AI dễ thu hút người xem bởi hình ảnh bắt mắt, tình huống gay cấn được tạo ra liên tục và nhịp diễn biến nhanh. Nhưng chính cách cuốn người xem từ tình huống này sang tình huống khác cũng có thể khiến họ tiếp nhận nội dung một cách thụ động. "Não chúng ta sẽ bị ảnh hưởng nghiêm trọng nếu cứ xem phim mà không suy nghĩ kịp", bà nói.

Ở góc độ nghề nghiệp, PGS.TS Trần Yến Chi cho rằng, người làm phim có thể học từ AI ở khả năng tạo câu chuyện, đẩy nhanh nhịp kể và gợi mở nhiều hướng phát triển kịch bản. Nhưng điện ảnh do con người thực hiện vẫn có lợi thế rất riêng, đó là khả năng đi sâu vào tâm lý và thể hiện rung động khó gọi thành tên. Bà định nghĩa đó là "sự vi tế" - những biểu hiện đôi khi chỉ thoáng qua trong ánh mắt, cử chỉ hay phản ứng rất nhỏ của nhân vật nhưng lại chứa đựng nhiều cảm xúc và trải nghiệm sống. Theo bà, AI có thể làm ra những chi tiết tinh tế, song để tạo được những khoảnh khắc "vi tế" vẫn là điều rất khó.

Bởi thế, PGS.TS Trần Yến Chi cho rằng, câu chuyện không nằm ở việc loại bỏ AI khỏi sáng tạo điện ảnh. Công nghệ đã hiện diện và sẽ còn phát triển; vấn đề là người làm phim sử dụng nó để tạo ra giá trị gì. Thước đo cuối cùng vẫn là sức lay động của tác phẩm: Có chạm tới cảm xúc người xem, gợi cho họ suy nghĩ và để lại điều gì sau khi bộ phim kết thúc. Công nghệ có thể thay đổi cách một bộ phim được làm ra, nhưng không thể thay thế giá trị mà tác phẩm mang đến cho con người.

Điện ảnh cần cảm xúc thật

Đạo diễn - NSND Đào Bá Sơn nhìn AI từ một yêu cầu căn bản của điện ảnh: Tính chân thực. Theo ông, AI có thể giúp giảm chi phí sản xuất, đồng thời tạo ra những cảnh quay quy mô lớn mà trước đây cần rất nhiều nhân lực và nguồn lực. Nhưng với người làm nghề, dấu vết của sự giả tạo trong nhiều sản phẩm vẫn rất dễ nhận ra.

Với NSND Đào Bá Sơn, điện ảnh trước hết phải khiến người xem tin vào cảm xúc thật của nhân vật. Trong đào tạo diễn viên, điều quan trọng không chỉ là thể hiện đúng một trạng thái bên ngoài mà phải thực sự chạm tới cảm xúc bên trong. Công nghệ có thể tạo ra một giọt nước mắt trên màn ảnh, nhưng rất khó thay thế trải nghiệm sống và những rung động chỉ con người mới có. "Không bao giờ có một công nghệ nào, một robot nào có thể thay thế cho giọt nước mắt của người mẹ. Không ánh mắt nào có thể thay thế cho một tình yêu chân thực của nhân vật", NSND Đào Bá Sơn nói.

Bởi vậy, theo ông, công nghệ là cần thiết nhưng không nên bị lạm dụng. Trong đào tạo điện ảnh, điều quan trọng là giúp giảng viên và sinh viên hiểu rõ AI có thể hỗ trợ đến đâu, đồng thời không đánh mất yêu cầu về tính chân thực trong sáng tác. "Cái gốc của nghệ thuật, muốn hay không muốn, vẫn là sự chân thực. Tiêu chuẩn của nghệ thuật là tính hiện thực của nó", ông nhấn mạnh.

Quan điểm này cũng được bạn Hoàng Thị Yến Nhi, sinh viên năm 3 ngành Đạo diễn Điện ảnh K24, Trường ĐH Sân khấu - Điện ảnh TP.HCM đồng tình. Yến Nhi vừa nhận giải Đạo diễn xuất sắc nhất tại LHP Điện ảnh Trẻ 2026 với phim ngắn *Hạ thời*. Bộ phim đồng thời giành giải Phim xuất sắc nhất và Phim được khán giả yêu thích nhất.

Chia sẻ với *Văn Hóa*, Yến Nhi cho biết cô chưa sử dụng AI trong các tác phẩm của mình và sẽ hạn chế, thậm chí có thể không dùng công nghệ này trong quá trình sáng tác. Với nữ đạo diễn trẻ, AI có thể là công cụ hỗ trợ, nhưng không nên trở thành yếu tố quyết định giá trị của một bộ phim. "Phim AI có thể gây chú ý trong một thời gian, nhưng về lâu dài, người thật, việc thật và sự sáng tạo của con người vẫn là điều quan trọng nhất", Yến Nhi nói.

Từ câu chuyện sáng tạo, NSƯT Hạnh Thúy mở rộng vấn đề sang trách nhiệm của nền tảng và người sử dụng. Những sản phẩm được tạo bằng AI cần được ghi rõ để người xem nhận biết. Đặc biệt với các video ngắn lan truyền nhanh trên mạng xã hội, nếu không có thông tin cảnh báo, người xem rất dễ nhầm nội dung hư cấu với sự việc có thật rồi tiếp tục chia sẻ.

Theo NSƯT Hạnh Thúy, cơ quan quản lý cũng cần quy định rõ trách nhiệm của người sử dụng và các chủ thể quản lý AI đối với sản phẩm được tạo ra. Việc được hưởng lợi từ công nghệ phải đi cùng trách nhiệm: Nếu sản phẩm vi phạm pháp luật hoặc trái với thuần phong mỹ tục, người tạo và phát tán phải chịu chế tài phù hợp. "Đừng để AI phủ nhận và thay thế hoàn toàn chúng ta, nhất là với những người làm sáng tạo", chị nói. ■

TRUNG TÂM PHÁT THANH - TRUYỀN HÌNH QUÂN ĐỘI:

Bồi đắp tình yêu Tổ quốc từ văn hóa

● **Thiếu tướng PHẠM VĂN TÚ**
(Giám đốc Trung tâm Phát thanh - Truyền hình Quân đội)

Giúp công chúng hiểu những giá trị làm nên đất nước, biết trân trọng và tiếp nối những giá trị ấy là sứ mệnh văn hóa của Trung tâm Phát thanh - Truyền hình Quân đội. Bằng sức thuyết phục của báo chí và nghệ thuật, Trung tâm góp phần nuôi dưỡng tình yêu quê hương, đất nước, xây dựng nền tảng tinh thần cho ý thức cống hiến và trách nhiệm bảo vệ Tổ quốc.

Chương trình "Đường Xuân đất Việt 2026 - Hội tụ" tổ chức tối 7.2.2026, phản ánh sinh động sự giao thoa giữa văn hóa truyền thống và nghệ thuật đương đại; giữa "chất quân sự" mạnh mẽ, bản lĩnh, sắc sảo, sáng tạo và "hồn dân tộc"

Văn hóa bồi đắp sức mạnh tinh thần

Tổ quốc hiện diện trong mỗi người từ tiếng mẹ đẻ, lời ru, phong tục quê hương, ký ức gia đình; từ cách con người gìn giữ nghĩa tình và cùng nhau vượt qua khó khăn. Những điều gần gũi ấy hình thành sự gắn bó với cộng đồng, giúp tình yêu đất nước có hình hài cụ thể. Con người hiểu mình được thừa hưởng những gì, vì sao những giá trị ấy đáng được gìn giữ và mình có trách nhiệm gì với các thế hệ tiếp nối.

Nghị quyết số 80-NQ/TW ngày 07.01.2026 của Bộ Chính trị về phát triển văn hóa Việt Nam khẳng định vai trò nền tảng, sức mạnh nội sinh của văn hóa, yêu cầu các giá trị văn hóa thấm sâu vào đời sống xã hội, trong đó có quốc phòng, an ninh. Với Trung tâm Phát thanh - Truyền hình Quân đội, định hướng ấy đặt ra yêu cầu đưa văn hóa vào chiều sâu của chiến lược nội dung, thể hiện qua chất lượng tác phẩm và hiệu quả phục vụ công chúng.

Đối với người quân nhân, sự sẵn sàng cống hiến, hy sinh được nuôi dưỡng từ tình yêu đất nước, niềm tin và lý tưởng cách mạng. Hiểu quê hương của đồng đội, trân trọng phong tục của đồng bào nơi đóng quân, cảm nhận công sức của những người đi trước giúp người chiến sĩ gắn bó sâu sắc hơn với nhân dân. Tình cảm ấy được thể hiện hằng ngày trong học tập, rèn luyện, chấp hành kỷ luật, giúp đỡ nhân dân và hoàn thành nhiệm vụ.

Tình yêu nước được bồi đắp bằng hiểu biết có cơ sở để trở thành trách nhiệm tự giác, bền bỉ. Hiểu lịch sử giúp con người trân trọng hòa bình; hiểu văn hóa giúp tôn trọng sự khác biệt, tự tin tiếp nhận tinh hoa nhân loại và tỉnh táo trước sự kích động. Sự hiểu biết ấy cũng tạo bản lĩnh nhìn nhận những điều cần khắc phục trong đời sống. Làm văn hóa vì thế gắn trực tiếp với nhiệm vụ xây dựng con người, nuôi dưỡng phẩm chất và đời sống tinh thần của quân nhân cách mạng.

Trung tâm có lợi thế từ sự gắn bó với đời sống bộ đội và nhân dân trên nhiều địa bàn. Những câu chuyện ở đơn vị, vùng biên giới, hải đảo cho thấy văn hóa được gìn giữ trong sinh hoạt, lao động và trong quan hệ quân dân. Ở đó, phẩm chất Bộ đội Cụ Hồ hiện diện qua lòng nhân ái, sự tôn trọng nhân dân và tinh thần trách nhiệm. Khai thác sâu những mối liên hệ này sẽ tạo nên đóng góp riêng của Trung tâm: Giúp công chúng nhận ra sức mạnh bảo vệ Tổ quốc bắt nguồn từ những giá trị được bồi đắp trong đời sống dân tộc.

Đưa giá trị văn hóa đến gần công chúng

Để chuyển tải được chiều sâu ấy, tác phẩm phải có những con người và câu chuyện chân thực. Một cuộc gặp với người gìn giữ di sản, một ký ức được đánh thức có thể mở ra sự thấu hiểu và thôi thúc người xem tìm hiểu thêm. Phát thanh, truyền hình và các nền tảng số tạo điều kiện đưa những câu chuyện ấy đến nhiều nhóm công chúng. Trong đó, Kênh Truyền hình Quốc phòng Việt Nam cần duy trì dòng nội dung văn hóa có chất lượng, tạo sự gặp gỡ thường xuyên giữa người xem với những con người và giá trị làm nên đất nước.

Trách nhiệm trước hết của cơ quan báo chí là giúp công chúng hiểu đúng. Một làn điệu, bộ trang phục hay nghi lễ đều gắn với cộng đồng sáng tạo và hoàn cảnh sống cụ thể. Tách khỏi bối cảnh ấy, di sản dễ bị nhìn nhận qua vẻ ngoài, thậm chí bị hiểu sai. Sự tham gia của nhà nghiên cứu, nghệ nhân và cộng đồng nắm giữ di sản cần có ngay từ quá trình xây dựng nội dung. Chiều sâu chuyên môn là nền tảng để tạo sức hấp dẫn bền vững cho tác phẩm.

Yêu cầu xuyên suốt là giúp công chúng hiểu cái gốc, thấy sự tiếp biến, trân trọng bản sắc. Hiểu cái gốc để nhận ra ý nghĩa của một giá trị trong đời sống con người; thấy sự tiếp biến để hiểu khả năng tiếp nhận, chọn lọc và sáng tạo của dân tộc. Cách tiếp cận này đòi hỏi bản lĩnh đánh giá cái mới, khuyến khích sáng tạo có hiểu biết và phê bình việc vay mượn tùy tiện, làm sai lệch ý nghĩa di sản. Người gìn giữ di sản phải được tôn trọng tiếng nói, ghi nhận đóng góp và hưởng lợi xứng đáng khi tham gia hợp tác.

Đường xuân đất Việt là một minh chứng cụ thể thể hiện khả năng kết nối văn hóa vùng miền với tình cảm chung về gia đình, quê hương, Tổ quốc. Qua nhiều lần tổ chức, chương trình đã tạo dựng thương hiệu, đưa công chúng đến với những sắc màu văn hóa trong không khí mùa xuân. Trong danh mục kèm theo Kết luận số 91-KL/TW ngày 03/9/2026 của Ban Bí thư, chương trình được xác định tổ chức dịp Tết Nguyên đán hằng năm, kết nối các điểm cầu; Ban Tuyên giáo Trung ương chủ trì, phối hợp với Tổng cục Chính trị Quân đội nhân dân Việt Nam chỉ đạo Trung tâm thực hiện. Đây là cơ sở để đầu tư lâu dài, đồng thời đặt ra yêu cầu cao hơn về chất lượng tư tưởng, nghệ thuật.

Từ nền tảng ấy, chương trình có thể phát triển thành điểm hẹn văn hóa mùa xuân, kết nối biểu diễn nghệ thuật với trải nghiệm phong tục, nghề truyền thống, ẩm thực và sinh hoạt vùng miền. Giá trị của hướng đi này nằm ở cơ hội để công chúng gặp người gìn giữ di sản, hiểu câu chuyện phía sau mỗi thực hành văn hóa và trực tiếp tham gia. Mỗi mùa tổ chức cần có thêm phát hiện, trải nghiệm đáng nhớ để nuôi dưỡng sự gắn bó lâu dài với văn hóa dân tộc.

Dòng phim tài liệu điện ảnh mà Trung tâm đang phát triển mở ra một cách tiếp cận lịch sử giàu sức gợi. Với *Dấu lửa,* tác phẩm tập trung vào lịch sử chiến đấu tại Đắk Tô - Tân Cảnh, yêu cầu đặt ra là đưa công chúng đến gần con người trong lịch sử, hiểu hoàn cảnh, sự lựa chọn và cái giá của hòa bình. Tư liệu, lời kể nhân chứng và ngôn ngữ điện ảnh cần làm sáng rõ những giá trị nâng đỡ người chiến sĩ trong chiến tranh, giúp ký ức lịch sử trở thành sự thấu hiểu, lòng biết ơn và trách nhiệm của thế hệ hôm nay.

Các chương trình nghệ thuật, tác phẩm điện ảnh và không gian trải nghiệm cần có sự tiếp nối trên phát thanh, truyền hình và nền tảng số. Nội dung phát sóng giúp công chúng tìm hiểu trước khi tham dự; những cuộc gặp trực tiếp tạo chất liệu cho tác phẩm tiếp theo. Người không có mặt tại sự kiện vẫn có cơ hội tiếp cận các giá trị văn hóa. Nhờ đó, công sức nghiên cứu, sáng tạo có thể phục vụ công chúng lâu dài, vượt ra ngoài thời gian của một buổi biểu diễn.

Sức hấp dẫn nghệ thuật quyết định khả năng thu hút và giữ sự quan tâm ấy. Chương trình cần có câu chuyện, cảm xúc và lựa chọn thẩm mỹ rõ ràng; công nghệ trình diễn phải phục vụ việc làm nổi bật vẻ đẹp, ý nghĩa của chất liệu văn hóa. Phần giới thiệu di sản theo lối truyền thống, phần phục dựng và phần sáng tạo mới cần được nhận diện phù hợp để công chúng hiểu mình đang tiếp cận điều gì. Giá trị tác phẩm còn ở những câu hỏi, sự quan tâm mà nó để lại sau khi khép màn.

Với thiếu nhi, định hướng xây dựng chuỗi chương trình theo mùa, trong đó có *Lớp học vì sao*, tạo cơ hội gắn trải nghiệm với quá trình hình thành hiểu biết và tình cảm. Ở mùa dành cho văn hóa, lịch sử và nghệ thuật, các em có thể học hát dân ca, thể hiện ca khúc cách mạng phù hợp lứa tuổi, chơi đồng dao và khám phá câu chuyện quê hương. Được nghệ nhân, nghệ sĩ hướng dẫn, trẻ có niềm vui từ chính việc thực hành. Sự gắn bó với văn hóa dân tộc có thể bắt đầu từ những ký ức tuổi thơ như thế.

Trung tâm cũng cần chú trọng những người ít có điều kiện tiếp cận nghệ thuật, nhất là chiến sĩ ở đơn vị xa, đồng bào vùng biên giới, hải đảo. Tác phẩm được nghiên cứu, sản xuất nghiêm túc có thể tiếp tục được khai thác thành nội dung phù hợp với sinh hoạt văn hóa cơ sở. Việc mở rộng cơ hội thụ hưởng giúp những giá trị được giới thiệu trên sóng đi vào đời sống, làm phong phú sinh hoạt tinh thần và tăng sự hiểu biết giữa các cộng đồng.

Thực hiện sứ mệnh ấy đòi hỏi năng lực văn hóa của đội ngũ làm báo. Phóng viên, biên tập viên, đạo diễn cần thời gian khảo cứu, đi thực tế và tích lũy tri thức. Sự cộng tác với giới nghiên cứu, nghệ nhân, nghệ sĩ và cộng đồng phải được duy trì bền vững. Đầu tư cho văn hóa cần bắt đầu từ khâu chọn đề tài, nghiên cứu và thẩm định; đồng thời bảo đảm điều kiện sáng tạo, lưu giữ tư liệu và đưa tác phẩm đến công chúng. Những yêu cầu này phải trở thành nền nếp trong tổ chức sản xuất.

Hiệu quả cần được nhìn nhận ở cả sức lan tỏa và chiều sâu tiếp nhận. Lượng người xem, chia sẻ, tham dự phản ánh khả năng thu hút; việc công chúng quay lại thưởng thức, muốn tìm hiểu và thực hành cho thấy sự gắn bó đang hình thành. Một nghệ nhân có thêm người học, một hoạt động văn hóa được duy trì tại đơn vị, một người trẻ trân trọng hơn tiếng nói và phong tục quê hương đều là kết quả có ý nghĩa lâu dài.

Sứ mệnh văn hóa của Trung tâm Phát thanh - Truyền hình Quân đội được thực hiện qua những đóng góp cụ thể ấy. Khi các giá trị dân tộc được hiểu, được yêu quý và tiếp nối, tình yêu Tổ quốc có thêm chiều sâu, trách nhiệm cống hiến có nền tảng bền vững. Bằng công việc làm báo, sáng tạo nghệ thuật và phục vụ công chúng, Trung tâm góp phần bồi đắp sức mạnh tinh thần cho sự nghiệp xây dựng và bảo vệ đất nước. ■

VĂN HÓA TRONG BÀI TOÁN TĂNG TRƯỞNG HAI CON SỐ

Kỳ 5:

Có công trình, làm sao có đời sống sáng tạo?

● DUY PHONG

Nhà hát, bảo tàng hay nhà xưởng cũ đều có thể trở thành nơi gặp gỡ của công chúng và người sáng tạo. Giá trị lâu dài phụ thuộc hoạt động diễn ra bên trong, đội ngũ vận hành và khả năng duy trì quan hệ với cộng đồng. Đầu tư hạ tầng cần được nối tiếp bằng đầu tư cho con người và cách làm việc.

Trong bài viết công bố ngày 29.5.2026, UNESCO nhìn lại quá trình một phần Nhà máy Xe lửa Gia Lâm được sử dụng cho Lễ hội Thiết kế sáng tạo Hà Nội 2023. Những cấu trúc và máy móc được giữ lại, không gian được làm sạch, bổ sung trưng bày và mở cho công chúng. Tư liệu cho thấy cách can thiệp có chừng mực giúp một địa điểm công nghiệp trở thành nơi trải nghiệm văn hóa.

Điều đáng chú ý còn nằm ở quá trình hợp tác. Các nhóm sáng tạo phải làm việc với đơn vị đường sắt, cơ quan địa phương và nhân sự kỹ thuật, điều chỉnh ý tưởng theo giới hạn của địa điểm. Với người trẻ, đó là cơ hội học nghề trong một không gian có nhiều bên tham gia. Giá trị được tạo ra bao gồm cả những năng lực ít thể hiện trong ảnh chụp lễ hội.

Không gian Nhà máy Xe lửa Gia Lâm trong tư liệu UNESCO

Sức sống nằm ở hoạt động bên trong

Theo thông tin từ Ban Tổ chức, Lễ hội Thiết kế sáng tạo Hà Nội 2023 thu hút 200.000 lượt khách tại Nhà máy Xe lửa Gia Lâm và bán 26.000 vé tàu trải nghiệm. Những con số phản ánh sức hút trong thời gian lễ hội. Chúng chưa đủ để kết luận địa điểm đã có mô hình vận hành thường xuyên hoặc hiệu quả tài chính ổn định.

Khoảng cách giữa một sự kiện thành công và một thiết chế hoạt động bền vững nằm ở công việc của những ngày tiếp theo. Ai tổ chức nội dung, nguồn thu nào chi trả vận hành, lịch hoạt động có đều hay không, công chúng có quay lại không? Các câu hỏi ấy cần được đặt ngay khi xây dựng phương án đầu tư hoặc chuyển đổi công năng.

Một nhà hát cần tác phẩm, diễn viên, đội kỹ thuật và mạng lưới đưa khán giả tới. Một bảo tàng cần nghiên cứu, sưu tầm, bảo quản, trưng bày, giáo dục và dịch vụ công chúng. Trung tâm triển lãm cần năng lực giám tuyển, tổ chức giao dịch và quản lý sự kiện. Cùng là công trình văn hóa, nhưng cơ cấu nhân lực và cách tạo giá trị khác nhau. Vì vậy, diện tích xây dựng và mức vốn đầu tư chỉ phản ánh một phần đầu vào. Hiệu quả sử dụng còn phụ thuộc mức độ phù hợp với nhu cầu. Một địa điểm có thể phục vụ tốt nhiều hoạt động quy mô vừa, trong khi công trình lớn hơn lại đòi hỏi chi phí duy trì vượt khả năng của thị trường và đơn vị vận hành.

Phương án hoạt động cần được tính cùng thiết kế kỹ thuật. Lối ra vào, âm học, kho bảo quản, khả năng thay đổi không gian và điều kiện tiếp cận ảnh hưởng tới chi phí lâu dài. Khi người vận hành chỉ được tham gia sau khi công trình hoàn thành, những bất cập có thể khó sửa và làm giảm khả năng sử dụng.

Đánh giá một thiết chế bằng những gì?

Có thể bắt đầu từ sáu nhóm câu hỏi: Hoạt động có thường xuyên và phù hợp chức năng không; Công chúng nào được phục vụ; Sản phẩm mới nào được tạo ra; Đội ngũ được phát triển ra sao; Chi phí và nguồn thu có minh bạch không; Cộng đồng hưởng lợi thế nào?

Công suất sử dụng cần đặt cạnh chất lượng, không đơn thuần đếm ngày mở cửa. Một thiết chế phục vụ giáo dục, bảo tồn hoặc nhóm yếu thế phải được đánh giá theo lợi ích công tương ứng. Doanh thu là một chỉ báo, không thay thế toàn bộ mục tiêu văn hóa.

Với di sản công nghiệp, yêu cầu còn là nhận diện giá trị cần giữ. Sức hấp dẫn của một nhà xưởng cũ có thể nằm ở cấu trúc, máy móc, ký ức lao động và mối liên hệ với khu dân cư. Can thiệp phù hợp giúp các lớp giá trị ấy được hiểu rõ hơn; thay đổi quá mức có thể làm nơi này mất điều khiến nó khác biệt.

Từ góc độ quản lý, cần xác định rõ mục tiêu của từng thiết chế. Nơi ưu tiên phục vụ cộng đồng cần nguồn lực và chỉ tiêu tương ứng. Nơi có thể tổ chức dịch vụ thương mại cần phương án kinh doanh phù hợp. Sự kết hợp giữa hai mục tiêu phải có cơ chế minh bạch để cả lợi ích công và trách nhiệm tài chính đều được bảo đảm.

Nuôi người sáng tạo, gây dựng niềm tin

Một không gian có sức sống thường gắn với những người biết tổ chức công việc. Giám tuyển lựa chọn cách đặt tác phẩm vào quan hệ với công chúng; quản lý sản xuất kết nối lịch, ngân sách và nhân lực; kỹ thuật viên biến ý tưởng thành trải nghiệm có thể vận hành. Những nghề này cần được nhìn nhận như bộ phận cốt lõi của kinh tế văn hóa.

Đào tạo vì thế phải bám vào quy trình sản xuất thật. Người học cần biết lập dự toán, đọc yêu cầu kỹ thuật, làm hồ sơ về quyền, điều phối nhóm và xử lý phản hồi. Dự án thực tế dưới sự hướng dẫn phù hợp giúp họ hiểu rằng sáng tạo luôn đi cùng giới hạn về thời gian, địa điểm, ngân sách và trách nhiệm.

Tư liệu UNESCO về Gia Lâm cho thấy việc phối hợp giữa người sáng tạo và các đơn vị quản lý có thể trở thành môi trường học hỏi. Từ trường hợp đó, có thể đề xuất cách tổ chức thực tập gắn với hoạt động của thiết chế: Giao nhiệm vụ rõ, có người hướng dẫn và đánh giá năng lực sau dự án. Trải nghiệm sẽ có giá trị hơn nếu được chuyển thành kiến thức có thể sử dụng ở công việc tiếp theo.

Giữ người giỏi đòi hỏi điều kiện làm việc đủ tin cậy. Hợp đồng rõ, thù lao tương xứng, thanh toán đúng thời hạn và ghi nhận đóng góp giúp người làm nghề chủ động cuộc sống. Khi công việc chỉ dựa vào quan hệ và những lời hứa khó kiểm chứng, người lao động phải dành thêm nguồn lực để tự bảo vệ mình.

Đó cũng là nơi văn hóa kinh doanh tác động tới hiệu quả. Một thay đổi được thông báo sớm giúp nhóm kỹ thuật tránh làm lại; quy trình phản hồi rõ giảm tranh cãi; người chịu trách nhiệm được xác định giúp quyết định kịp thời. Những hành vi cụ thể này có thể làm giảm chi phí phối hợp, dù khó quy đổi ngay thành một con số đóng góp GDP.

Trung thực về năng lực và ngân sách cũng giúp thị trường phân bổ nguồn lực tốt hơn. Nhà cung cấp biết mình phải đáp ứng yêu cầu nào, người sáng tạo biết giới hạn dự án, đối tác có cơ sở đánh giá rủi ro. Một môi trường dung dưỡng tình trạng báo giá mập mờ, sử dụng tác phẩm tùy tiện hoặc đùn đẩy trách nhiệm sẽ làm bên làm ăn nghiêm túc chịu thêm chi phí.

Kỷ luật công việc không triệt tiêu sự sáng tạo. Nó tạo khoảng tin cậy để người làm nghề thử nghiệm trong phạm vi đã thống nhất. Những điều không thể dự báo hoàn toàn cần có cơ chế điều chỉnh; những nghĩa vụ căn bản như an toàn,

thanh toán và tôn trọng quyền của các bên phải được thực hiện nhất quán.

Cùng với đó, đơn vị văn hóa cần lưu giữ kinh nghiệm tổ chức. Sau mỗi dự án, hồ sơ kỹ thuật, phản hồi công chúng và bài học vận hành nên được tập hợp để đội ngũ kế tiếp sử dụng. Nếu mọi hoạt động lại bắt đầu từ đầu khi thay người phụ trách, nguồn lực đào tạo và những kinh nghiệm đã tích lũy sẽ khó chuyển thành năng suất.

Kết nối để sáng tạo có đầu ra

Một thiết chế có thể trở thành điểm kết nối giữa trường đào tạo, doanh nghiệp, người sáng tạo và công chúng. Điều kiện là sự hợp tác tạo ra công việc cụ thể. Nhà trường có nơi thực hành, doanh nghiệp có cơ hội tìm nhân lực, người sáng tạo có địa điểm giới thiệu sản phẩm, công chúng được tiếp cận hoạt động phù hợp.

Địa phương có thể xây dựng lịch hoạt động chung và công khai khả năng sử dụng các địa điểm. Thông tin về quy mô, thiết bị, yêu cầu kỹ thuật, điều kiện hợp tác và đầu mối làm việc giúp giảm thời gian tìm kiếm. Minh bạch thông tin cũng tạo cơ hội cho nhóm mới, thay vì chỉ những đơn vị đã có quan hệ quen thuộc.

Nguồn lực xã hội cần được thu hút bằng phương án hợp tác đủ rõ. Bên đầu tư cần biết phạm vi khai thác, nghĩa vụ phục vụ cộng đồng và trách nhiệm duy trì tài sản. Bên quản lý phải có khả năng giám sát chất lượng và bảo vệ lợi ích công. Một công trình có nhiều hoạt động chưa chắc hiệu quả nếu các thỏa thuận làm mất quyền tiếp cận của những nhóm cần được phục vụ.

Báo chí có vai trò thiết thực trong mối liên kết ấy. Thông tin về chương trình, giá vé, lịch hoạt động và giá trị tác phẩm giúp công chúng lựa chọn. Những bài phân tích về thị trường, mô hình vận hành và điểm nghẽn cung cấp tri thức cho người làm nghề. Việc theo dõi kết quả sau các cam kết góp phần tăng trách nhiệm của chủ thể sử dụng nguồn lực. Báo chí cũng trực tiếp tạo sản phẩm và việc làm từ tri thức, dữ liệu, hình ảnh, âm thanh. Muốn phát triển nguồn thu, cơ quan báo chí cần hiểu độc giả, đầu tư nội dung có giá trị sử dụng và tổ chức phân phối phù hợp. Uy tín biên tập là tài sản cần được bảo vệ trong mọi hoạt động hợp tác, bởi chính nó tạo lý do để công chúng tìm đến.

Bên cạnh đó, một hướng có thể triển khai là xây dựng hồ sơ thị trường theo từng lĩnh vực, theo dõi dự án văn hóa từ công bố tới vận hành và tạo diễn đàn trao đổi chính sách dựa trên dữ liệu. Đây là phương hướng phát triển sản phẩm báo chí phục vụ người đọc và ngành; hiệu quả của hướng đi này cần được kiểm chứng qua nhu cầu sử dụng thực tế.

Những hoạt động ấy có thể giúp thu hẹp khoảng cách thông tin. Người có địa điểm biết ai cần sử dụng, người có sản phẩm hiểu kênh tiếp cận, nhà quản lý nhận diện trở ngại của doanh nghiệp. Tuy nhiên, kết nối chỉ có ích lâu dài khi thông tin được kiểm tra và bài viết giữ được khả năng phản biện, kể cả với mô hình đang được quảng bá mạnh.

Một công trình văn hóa tốt cần có đời sống sau ngày mở cửa. Đời sống đó được tạo bởi lịch hoạt động, công chúng quay lại, người làm nghề có cơ hội và cộng đồng được phục vụ. Khi hạ tầng đi cùng nhân lực và văn hóa hợp tác, vốn đầu tư mới có điều kiện chuyển thành năng lực sáng tạo bền vững. ■ *(Còn tiếp)*

Sau những mùa lễ hội

● **ÁNH DƯƠNG**

Sau những mùa lễ hội, Đà Nẵng đang tìm cách giữ lại nhiều hơn những giá trị có thể chuyển hóa thành sản phẩm, thị trường và nguồn lực tăng trưởng. Công nghiệp văn hóa vì thế được đặt trong một bài toán dài hạn, gắn với di sản, sáng tạo, du lịch và kinh tế đô thị.

Tập trung vào 6 ngành công nghiệp văn hóa

Trong không gian phát triển mới, Đà Nẵng có nhiều điều kiện để hình thành hệ sinh thái công nghiệp văn hóa gắn với du lịch, công nghệ và các ngành công nghiệp sáng tạo. Thành phố xác định đây không chỉ là hướng đi nhằm phát huy giá trị di sản, mà còn có thể trở thành một động lực tăng trưởng mới.

Bà Nguyễn Thị Anh Thi, Phó Chủ tịch UBND TP Đà Nẵng cho rằng, địa phương sở hữu nhiều lợi thế để trở thành điểm đến hấp dẫn của các ngành công nghiệp sáng tạo. Tuy nhiên, điểm nghẽn hiện nay không nằm ở tiềm năng, mà ở khả năng chuyển hóa tiềm năng thành sản phẩm có sức cạnh tranh. "Không chỉ tổ chức sự kiện - lễ hội, mà phải tạo ra sản phẩm; không chỉ thu hút khách, mà phải hình thành thị trường; không chỉ có phong trào, mà phải có doanh thu và giá trị gia tăng", bà Anh Thi nhấn mạnh.

Theo đó, Đà Nẵng tập trung phát triển 6 ngành công nghiệp văn hóa trọng điểm gồm: Nghệ thuật biểu diễn, điện ảnh, mỹ thuật - triển lãm, du lịch văn hóa, nội dung số và thủ công mỹ nghệ. Đây là những lĩnh vực có khả năng tạo ra sản phẩm cụ thể, hình thành thị trường và còn nhiều dư địa phát triển trên nền tảng thế mạnh sẵn có của thành phố.

PGS.TS Nguyễn Thị Thu Phương, Viện trưởng Viện Văn hóa, Nghệ thuật, Thể thao và Du lịch Việt Nam nhận định, không gian phát triển mới mở ra điều kiện để Đà Nẵng hình thành một hệ sinh thái kinh tế sáng tạo có tính tích hợp. Lợi thế về du lịch, công nghệ, điện ảnh, sự kiện và nội dung số có thể kết nối với hệ thống di sản, làng nghề, thủ công và nghệ thuật dân gian. Hội An là thành viên Mạng lưới các Thành phố sáng tạo UNESCO, tạo thêm dư địa để kết nối di sản với sáng tạo, công nghệ với văn hóa, sản xuất nội dung với du lịch, dịch vụ và thị trường.

Theo bà Phương, từ góc độ tăng trưởng, điều quan trọng là phải chuyển các lợi thế hiện có thành giá trị gia tăng, năng suất và năng lực cạnh tranh của các ngành công nghiệp văn hóa. Muốn vậy, Đà Nẵng cần xây dựng hệ thống đo lường và đường cơ sở thống nhất trong không gian hành chính mới, từ đó xác định mục tiêu tăng trưởng và lựa chọn những động lực có khả năng tạo ra giá trị bổ sung.

Cùng với đó, kinh tế sáng tạo cần được tổ chức theo chuỗi giá trị và hệ sinh thái, thay vì để các ngành, dự án, không gian phát triển rời rạc. Nhà nước giữ vai trò kiến tạo về thể chế, dữ liệu và hạ tầng dùng chung; doanh nghiệp, nghệ sĩ, nghệ nhân, cộng đồng và các chủ thể sáng tạo tham gia đầu tư, sản xuất, thương mại hóa sản phẩm. Việc khai thác văn hóa, di sản cũng phải đi cùng bảo vệ giá trị cốt lõi, duy trì sức sống của cộng đồng chủ thể và tái đầu tư một phần giá trị kinh tế cho bảo tồn, sáng tạo và phát triển bền vững.

Phát huy lễ hội, di sản để tạo sản phẩm quanh năm

Từ góc độ doanh nghiệp, ông Nguyễn Văn Bình, Chủ tịch Sun Group Vùng Miền Trung cho rằng, Đà Nẵng đã có nền tảng để xây dựng những thương hiệu lễ hội có sức lan tỏa. Lễ hội Pháo hoa quốc tế Đà Nẵng (DIFF) đã trở thành một "cuộc hẹn quốc tế", kéo theo sự phát triển của hàng không, lưu trú, ẩm thực, thương mại và kinh tế đêm. Việc DIFF được tạp chí Travel + Leisure bình chọn vào Top 9 lễ hội mùa hè đáng trải nghiệm nhất hành tinh năm 2026 cho thấy sức hút của thương hiệu này.

Lễ hội Pháo hoa tại Đà Nẵng đã trở thành một "cuộc hẹn quốc tế"

Thành phố tập trung phát triển 6 ngành công nghiệp văn hóa trọng điểm

Từ thành công đó, Đà Nẵng có thể tiếp tục nâng tầm DIFF, đồng thời phát huy những lễ hội có gốc rễ trong đời sống văn hóa địa phương, bố trí vào những thời điểm thành phố còn vắng khách để hình thành lịch hẹn văn hóa quanh năm. Một trong những đề xuất là Tết Việt ở Hội An, hướng tới xây dựng lễ hội Tết cổ truyền mang tầm quốc tế vào tháng 1-2 hằng năm, với chợ Tết làng nghề, đường hoa, đường đèn lồng, sân khấu bài chòi, ẩm thực và các chương trình nghệ thuật chủ đề Tết Việt.

Mùa xuân Ngũ Hành Sơn được đề xuất phát triển từ Lễ hội Quán Thế Âm theo hướng trở thành Lễ hội văn hóa Phật giáo và điêu khắc quốc tế vào tháng 3-4. Cùng với hoạt động giao lưu văn hóa, trại sáng tác điêu khắc đá quốc tế thường niên có thể tạo thêm tác phẩm cho không gian dưới chân Ngũ Hành Sơn, đồng thời mở rộng thị trường cho nghề đá Non Nước.

Đến tháng 9-10, Tuần lễ di sản Chăm Pa được kỳ vọng phát huy giá trị của Mỹ Sơn và Bảo tàng Điêu khắc Chăm, đồng thời góp phần kéo dài mùa du lịch. Các hoạt động có thể gồm chương trình nghệ thuật thực cảnh về đêm tại Mỹ Sơn, trưng bày, hội thảo quốc tế về văn hóa Chăm cùng các chương trình âm nhạc, ẩm thực và thủ công của cộng đồng Chăm.

Không chỉ dựa vào lễ hội theo mùa, Tuồng xứ Quảng, Bài chòi, văn hóa Cơ Tu hay Lễ hội Cầu ngư cũng có thể trở thành chất liệu cho các chương trình biểu diễn thường xuyên tại các thiết chế văn hóa của thành phố, kể cả trong những tháng mưa. "Lễ hội theo mùa và biểu diễn thường xuyên bổ trợ cho nhau, Đà Nẵng mới thực sự có một ngành công nghiệp văn hóa, chứ không chỉ có những mùa lễ hội", ông Bình chia sẻ.

Từ định hướng phát triển 6 ngành công nghiệp văn hóa trọng điểm đến việc xây dựng các chuỗi sản phẩm, thương hiệu và thị trường, Đà Nẵng đang đặt mục tiêu chuyển lợi thế văn hóa thành những giá trị cụ thể hơn cho nền kinh tế. Trọng tâm giai đoạn tới vì thế không nằm ở việc gia tăng số lượng sự kiện, mà ở khả năng tạo ra những sản phẩm có thể thương mại hóa, hình thành thị trường và giữ lại nhiều hơn giá trị tại địa phương. Muốn làm được điều đó, thành phố cần một môi trường đủ thuận lợi để doanh nghiệp, nghệ sĩ, nghệ nhân và cộng đồng tham gia sâu hơn vào toàn bộ quá trình sáng tạo, sản xuất và đưa sản phẩm ra thị trường.

Sau mùa lễ hội, điều còn lại đáng kể nhất là sức lan tỏa trong đời sống đô thị: Những sản phẩm mới, những cơ hội nghề nghiệp, những không gian văn hóa được mở rộng và di sản tiếp tục được làm giàu bằng sáng tạo. Khi các yếu tố ấy kết nối với du lịch, công nghệ, dịch vụ và kinh tế đêm, công nghiệp văn hóa mới thực sự tạo nên một nguồn lực phát triển lâu bền.■

TRƯỞNG ĐOÀN NGUYỄN HỒNG MINH:

Thể thao Việt Nam cần thay đổi tư duy đầu tư

THU SÂM (thực hiện từ Nagoya, Nhật Bản)

Khép lại ASIAD 20, bên cạnh những tấm huy chương đáng ghi nhận, kết quả của Đoàn Thể thao Việt Nam cũng cho thấy nhiều vấn đề cần nhìn nhận thẳng thắn. Trao đổi với *Văn Hóa* tại Nagoya (Nhật Bản), Trưởng đoàn Thể thao Việt Nam Nguyễn Hồng Minh cho rằng, những bài học từ Đại hội là cơ sở quan trọng để rà soát lại cách đầu tư, tập trung nguồn lực và hướng tới những mục tiêu cao hơn tại đấu trường châu lục, Olympic.

Trưởng đoàn Thể thao Việt Nam tại ASIAD 20 cho rằng, Thể thao Việt Nam cần thay đổi tư duy đầu tư sau ASIAD Ảnh: QUÝ LƯỢNG

Tấm HCV quý giá của karate tại ASIAD 20 Ảnh: THU SÂM

● **PV:** *Thưa ông, Thể thao Việt Nam đã kết thúc Đại hội với 3 HCV, 3 HCB, 19 HCĐ. Ông đánh giá thế nào về kết quả thi đấu của Đoàn tại ASIAD 20?*

- Ông Nguyễn Hồng Minh: Trước hết, phải ghi nhận tinh thần thi đấu và nỗ lực rất lớn của các vận động viên, huấn luyện viên. Những tấm HCV ở Karate, Cầu mây; HCB ở Boxing, Wushu cùng các huy chương ở nhiều môn khác là minh chứng cho ý chí, quyết tâm và tinh thần thi đấu hết mình vì màu cờ sắc áo. Có những nội dung, các vận động viên của chúng ta đã tiến rất gần tới huy chương, chỉ cách thành tích mong đợi trong gang tấc. Điều đó cho thấy các vận động viên đã thi đấu với tinh thần rất cao, không bỏ cuộc trước những đối thủ mạnh.

Tuy nhiên, kết quả tại Đại hội cũng cho thấy Thể thao Việt Nam đang gặp nhiều khó khăn trong cuộc cạnh tranh ở đấu trường châu lục. Một số môn trọng điểm như Bắn súng, Điền kinh, Bơi, Cử tạ chưa tạo được sự bứt phá như kỳ vọng, trong khi khoảng cách với các quốc gia mạnh ở châu Á và một số nước trong khu vực Đông Nam Á ngày càng thể hiện rõ.

ASIAD là đấu trường có trình độ rất cao, tiệm cận Olympic, với sự góp mặt của nhiều vận động viên hàng đầu thế giới. Khi các cường quốc thể thao như Trung Quốc, Nhật Bản, Hàn Quốc và nhiều quốc gia khác đưa đến Đại hội những vận động viên có trình độ rất cao, khoảng cách về chuyên môn, công nghệ, khoa học và y học thể thao cũng được bộc lộ rõ hơn.

Qua Đại hội lần này, chúng tôi nhận thấy cần rà soát lại nhiều vấn đề, từ công tác dự báo đối thủ, chuẩn bị điểm rơi phong độ đến chiến lược đầu tư cho những môn, nội dung có khả năng cạnh tranh tại ASIAD và Olympic. Những kết quả chưa đạt kỳ vọng cũng là cơ sở thực tế để chúng tôi nhìn rõ hơn vị trí của Thể thao Việt Nam, từ đó có sự điều chỉnh phù hợp cho chặng đường tiếp theo.

● *Ở SEA Games, Thể thao Việt Nam thường đạt thành tích tốt, nhưng khi bước ra ASIAD lại gặp nhiều khó khăn hơn so với một số quốc gia trong khu vực như Thái Lan, Indonesia. Theo ông, nguyên nhân nằm ở đâu?*

- Đây là vấn đề mà những người làm công tác quản lý, huấn luyện thể thao Việt Nam đã trăn trở trong nhiều năm. Chúng ta đã nhìn thấy vấn đề, nhưng để tìm ra lời giải hiệu quả và chuyển hóa thành thành tích ở đấu trường châu lục vẫn là bài toán khó. Tại SEA Games, Thể thao Việt Nam có thể đạt thành tích tốt nhờ lực lượng vận động viên tương đối đồng đều ở nhiều môn. Tuy nhiên, khi bước ra ASIAD, yêu cầu cạnh tranh hoàn toàn khác.

Một số quốc gia trong khu vực đã lựa chọn hướng đầu tư khá rõ ràng. Họ không quá chú trọng việc phải đứng cao ở tất cả các môn tại SEA Games mà tập trung nguồn lực cho những môn Olympic cơ bản như bơi, điền kinh, bắn súng, cử tạ, đồng thời phát huy thế mạnh ở những môn có tính đặc trưng hoặc truyền thống của quốc gia.

Khi bước ra ASIAD, sự đầu tư có trọng điểm này phát huy rất rõ hiệu quả. Trong khi đó, chúng ta vẫn phải cân đối giữa nhiều mục tiêu, vừa duy trì thành tích tại SEA Games, vừa hướng tới ASIAD và Olympic. Điều này khiến nguồn lực dành cho các vận động viên và môn trọng điểm chưa thực sự đủ chiều sâu.

Kết quả tại ASIAD 20 cho thấy Thể thao Việt Nam cần có lựa chọn quyết liệt hơn trong chiến lược đầu tư, tập trung nguồn lực cho những môn, nội dung và vận động viên thực sự có khả năng cạnh tranh ở tầm châu lục, thế giới. Bên cạnh đó, kinh nghiệm thi đấu quốc tế cũng là một yếu tố quan trọng. Nhiều vận động viên hàng đầu của các quốc gia trong khu vực được tập huấn dài hạn ở nước ngoài, thường xuyên thi đấu tại các giải vô địch châu Á, thế giới nên có kinh nghiệm và bản lĩnh tốt khi bước vào những trận đấu quyết định. Trong khi đó, cơ hội tập huấn và cọ xát quốc tế của nhiều vận động viên Việt Nam vẫn còn hạn chế. Khi phải đối diện với áp lực rất lớn tại ASIAD, kinh nghiệm thi đấu đỉnh cao có thể trở thành yếu tố quyết định.

Nhìn vào thành công của các quốc gia trong khu vực, chúng ta càng thấy rõ Thể thao Việt Nam cần thay đổi tư duy đầu tư, tập trung nhiều hơn cho những cá nhân thực sự có tiềm năng vươn tầm và chấp nhận đầu tư dài hạn thay vì kỳ vọng vào kết quả trong thời gian ngắn.

● *Theo ông, đâu là những điểm nghẽn lớn nhất mà Thể thao Việt Nam cần tháo gỡ trong thời gian tới?*

- Theo tôi, vấn đề lớn nhất hiện nay không nằm ở tố chất hay tinh thần vượt khó của vận động viên, mà chủ yếu nằm ở tư duy vận hành, phương thức đầu tư và hệ thống hỗ trợ cho thể thao thành tích cao.

Trước hết là bài toán phân bổ nguồn lực. Trong nhiều năm, Thể thao Việt Nam phải cân bằng giữa hai mục tiêu: Duy trì vị trí tại SEA Games và hướng tới thành tích cao ở ASIAD, Olympic. Khi nguồn lực phải phân bổ cho nhiều mục tiêu, khả năng đầu tư chiều sâu cho một nhóm nhỏ vận động viên xuất sắc sẽ bị hạn chế. Ở thể thao đỉnh cao, để có một vận động viên đủ khả năng cạnh tranh chức vô địch châu Á hoặc thế giới, cần đầu tư đồng bộ từ huấn luyện, dinh dưỡng, chuyên gia đến điều kiện tập luyện và thi đấu quốc tế. Nếu các yếu tố này chỉ ở mức trung bình, rất khó tạo ra sự đột phá. Vì vậy, muốn nâng cao thành tích ở ASIAD và Olympic, chúng ta cần có sự lựa chọn rõ ràng hơn, xác định những môn và vận động viên thực sự có tiềm năng để tập trung đầu tư dài hạn.

Điểm nghẽn thứ hai là khoa học và y học thể thao, đặc biệt là công tác phục hồi. Thể thao đỉnh cao ngày nay không chỉ là cuộc cạnh tranh về ý chí hay khối lượng tập luyện, mà ngày càng phụ thuộc vào khoa học. Các quốc gia có nền thể thao phát triển áp dụng rất sâu các phương pháp đo lường thể lực, theo dõi các chỉ số sinh hóa, dinh dưỡng cá thể hóa, phục hồi cơ bắp, phòng tránh chấn thương và hỗ trợ tâm lý. Nhờ đó, vận động viên có thể duy trì thể trạng và phong độ tốt trong suốt quá trình thi đấu.

Trong khi đó, hệ thống khoa học hỗ trợ của chúng ta vẫn còn hạn chế. Nhiều vận động viên vẫn dựa chủ yếu vào nỗ lực cá nhân và ý chí, trong khi thiếu những công cụ hỗ trợ hiện đại để phục hồi, tái tạo năng lượng và kiểm soát trạng thái cơ thể. Ở những giải đấu có mật độ thi đấu dày như ASIAD, yếu tố này ảnh hưởng rất lớn tới thành tích.

Điểm nghẽn thứ ba là sự thiếu đồng bộ trong hệ thống đào tạo trẻ. Một chu kỳ ASIAD kéo dài 4 năm, vì vậy để duy trì lực lượng, chúng ta cần có hệ thống đào tạo kế cận đủ mạnh từ các địa phương. Tuy nhiên, sự phối hợp, chuyển giao giữa các địa phương với đội tuyển quốc gia hiện vẫn chưa thực sự đồng bộ. Có những vận động viên trẻ có tiềm năng nhưng khi chuyển lên tuyến trên lại gặp khó khăn do phương pháp huấn luyện chưa thống nhất; ngược lại, đội tuyển quốc gia cũng có thời điểm thiếu lực lượng kế cận do vận động viên trẻ chưa được cọ xát quốc tế thường xuyên.

Đầu tư trọng điểm là vấn đề Thể thao Việt Nam đã nói đến trong nhiều năm, nhưng việc triển khai trên thực tế vẫn chưa đạt được như mong muốn. Sau ASIAD 20, chúng ta cần nhìn lại một cách nghiêm túc để có những thay đổi thực chất hơn.

Muốn có thành tích tốt hơn ở những kỳ ASIAD và Olympic tới, Thể thao Việt Nam cần đi theo một con đường dài hơi, bài bản, tập trung nguồn lực và lấy khoa học thể thao làm một trong những nền tảng quan trọng cho phát triển thể thao thành tích cao.

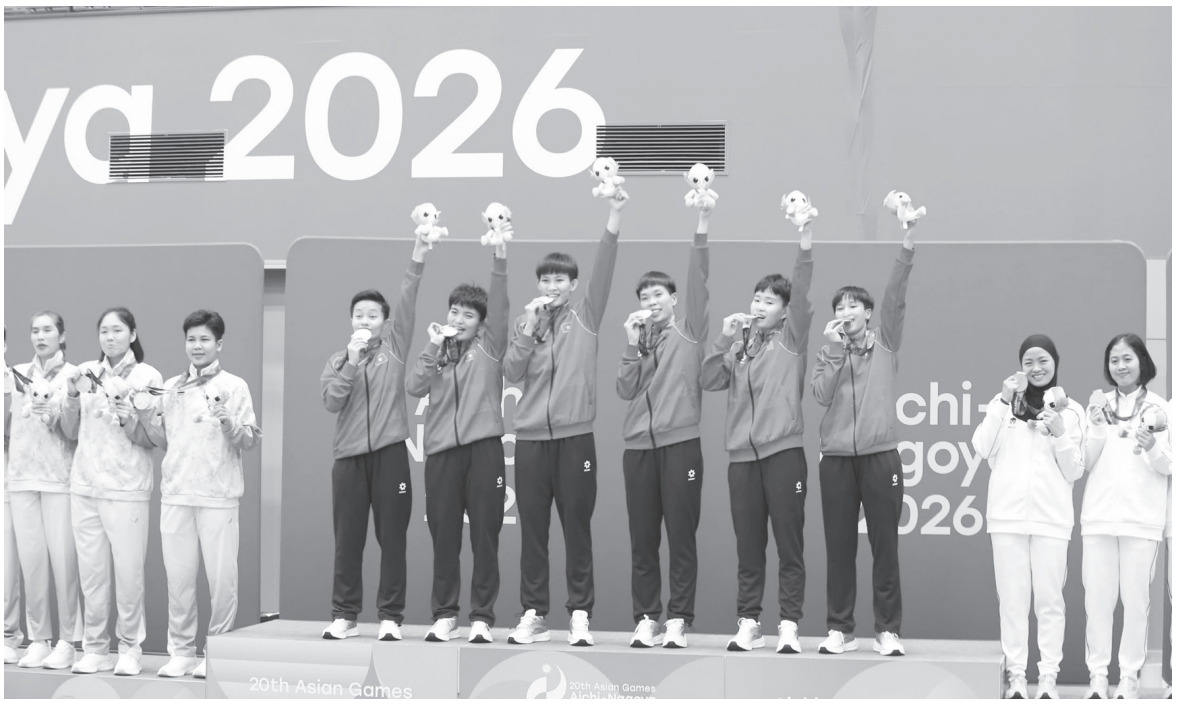
● *Xin cảm ơn ông*! ■

CẦU MÂY GIÀNH 2 HCV:

Hành trình của bản lĩnh, nghị lực, niềm tin

● THU SÂM; ảnh: QUÝ LƯỢNG (từ Nagoya, Nhật Bản)

Hai mươi năm sau ASIAD Doha 2006, cầu mây nữ Việt Nam một lần nữa tái lập kỳ tích giành hai HCV tại một kỳ Đại hội. Nhưng phía sau những tấm huy chương tại ASIAD 20 không chỉ là thành tích, mà còn là hành trình của bản lĩnh, nghị lực và niềm tin không từ bỏ. Từ chiến thắng nghẹt thở trước Thái Lan, tấm HCV trong ngày sinh nhật Nguyễn Thị Ngọc Huyền đến hai lá cờ Tổ quốc trên đôi bàn tay HLV Trần Thị Vui, hành trình ấy còn gửi tới người trẻ câu chuyện về trách nhiệm với lựa chọn và sự kiên trì trước khó khăn.

Tấm HCV nội dung quadrant nữ là biểu tượng của ý chí và tinh thần không từ bỏ

Sẵn sàng vượt qua khó khăn

Sáng 3.10, nhà thi đấu môn cầu mây có những thời điểm như ngưng lại theo từng đường cầu trong trận chung kết quadrant nữ giữa Việt Nam và Thái Lan. Việt Nam thắng set đầu 15-11 nhưng đối thủ đáp trả bằng chiến thắng 17-15 ở set 2, buộc trận đấu phải bước vào set 3 quyết định. Thử thách càng lớn khi các cô gái Việt Nam bị dẫn 2-5. Trong một trận tranh HCV, khi chỉ một vài điểm cũng có thể thay đổi cục diện, đó là thời điểm bản lĩnh của toàn đội bị thử thách mạnh mẽ nhất.

Nhưng không có sự buông xuôi. Các cô gái Việt Nam kiên trì giành lại từng điểm, cân bằng 5-5 rồi vượt lên 8-6, 10-8, 12-9 và 14-10. Khi điểm số cuối cùng được ghi, Việt Nam thắng 15-11, khép lại trận chung kết với tỉ số 2-1. Niềm vui vỡ òa, những giọt nước mắt đã rơi sau một trận đấu mà các cô gái Việt Nam không chỉ chiến thắng đối thủ mạnh, mà còn chiến thắng sức ép trong những thời điểm khó khăn nhất.

HLV trưởng Trần Thị Vui hiểu hơn ai hết chiến thắng ấy không dễ dàng. Ngay từ trước Đại hội, Ban huấn luyện đã xác định nếu gặp Thái Lan ở chung kết, Việt Nam sẽ phải chuẩn bị cho một cuộc đối đầu khó khăn. Vì thế, ngay cả khi thắng đối thủ 2-0 ở vòng bảng, toàn đội vẫn thống nhất rằng đó chưa phải tất cả và thử thách thực sự còn ở phía trước. "Các em đã chuẩn bị tâm thế, tinh thần sẵn sàng để chinh phục và cũng sẵn sàng để khắc phục khó khăn. Bởi chúng ta biết chắc chắn sẽ có khó khăn chứ không dễ dàng", HLV Trần Thị Vui chia sẻ.

Hai HCV ở nội dung đôi nữ và quadrant nữ vì thế là kết quả của cả một quá trình chuẩn bị và những lựa chọn có tính toán. Trong bối cảnh mỗi VĐV chỉ được thi đấu một nội dung, cầu mây Việt Nam phải cân nhắc kỹ việc phân bổ lực lượng. Thay vì chọn phương án an toàn, đội tuyển tập trung vào hai nội dung được đánh giá có cơ hội cạnh tranh HCV. "Chúng ta vẫn mạo hiểm lựa chọn hai nội dung và quyết tâm giành HCV. Hai HCV này là thành quả của cả một quá trình của bộ môn, của những người làm cầu mây Việt Nam cũng như sự định hướng của lãnh đạo", HLV Trần Thị Vui nói.

Chiến thắng trước Thái Lan còn mang ý nghĩa khẳng định sự tiến bộ. Nếu tại kỳ ASIAD trước, Việt Nam giành HCV khi không phải đối đầu với Thái Lan ở nội dung này, thì năm nay các cô gái muốn chứng minh bằng việc trực tiếp vượt qua đối thủ mạnh. Đó cũng là cách thể thao đo sự trưởng thành: Không né tránh thử thách mà lựa chọn đối diện và vượt qua nó.

Câu chuyện của Nguyễn Thị Ngọc Huyền trong trận chung kết càng làm chiến thắng trở nên đặc biệt. Ngày 3.10 cũng chính là sinh nhật của cô. Nhưng giữa niềm vui giành HCV, Ngọc Huyền không né tránh khi nhắc lại thời điểm mình chưa làm tốt. Cô thừa nhận ở set 2 có phần lỗi của bản thân khiến đội mất lợi thế. Chính sự động viên, niềm tin của Ban huấn luyện và đồng đội đã giúp cô lấy lại sự tự tin để cùng toàn đội chiến đấu ở set quyết định.

"Em cảm thấy rất hạnh phúc và tự hào về đồng đội cũng như bản thân. Em biết ơn Ban huấn luyện đã luôn tin tưởng và trao động lực, niềm tin cho chúng em", Ngọc Huyền chia sẻ. Trước trận đấu, điều ước sinh nhật của cô cũng chính là tấm HCV cho cả đội. Và điều ước ấy đã thành hiện thực bằng "niềm tin, sự tự tin, đoàn kết, quyết tâm và kiên cường đến những giây phút cuối cùng".

Tấm HCV nội dung đôi nữ

Từ câu chuyện của Ngọc Huyền, thể thao gợi ra một bài học gần gũi với người trẻ. Trưởng thành không có nghĩa là không mắc sai lầm, mà là biết nhìn nhận trách nhiệm và tìm cách sửa chữa bằng hành động. Cũng như trên sân đấu, trong cuộc sống sẽ có những thời điểm mỗi người bị đặt vào thế khó. Điều quan trọng là sau những lần như thế, chúng ta lựa chọn buông xuôi hay tiếp tục bước về phía trước.

Hai lá cờ hướng về trái tim

Giữa những câu chuyện về chiến thuật và chuyên môn sau trận chung kết, một chi tiết nhỏ trên đôi bàn tay vẫn còn run vì xúc động của HLV Trần Thị Vui lại trở thành hình ảnh đặc biệt. Trên hai ngón áp út của bà là hai lá cờ Việt Nam. Bà Vui kể đây là lần đầu tiên trong đời mình làm móng. Khi được gợi ý, người HLV trưởng đồng ý nhưng có một yêu cầu: Hãy vẽ hai lá cờ Tổ quốc ở hai ngón áp út.

"Hai ngón này hướng về trái tim", HLV Vui nói và đưa đôi bàn tay lên. Một câu nói rất ngắn nhưng dường như chứa đựng nhiều hơn những lời giải thích dài. Hai lá cờ nhỏ ấy đã cùng bà đi qua trận chung kết, từ khi Việt Nam giành lợi thế, lúc bị đối thủ san bằng cho đến những thời khắc căng thẳng ở set quyết định. Đằng sau hình ảnh giản dị ấy là tình yêu với màu cờ sắc áo, là trách nhiệm của một người đã dành nhiều năm cùng các học trò theo đuổi mục tiêu đưa cầu mây Việt Nam vươn lên.

Sau chiến thắng, HLV Trần Thị Vui dành tấm HCV cho các cấp lãnh đạo, Liên đoàn cầu mây, những người làm cầu mây, gia đình các VĐV và người hâm mộ cả nước. Bởi phía sau khoảnh khắc bước lên bục cao nhất là công sức của rất nhiều người. Hai HCV sau 20 năm vì thế không chỉ là sự lặp lại của một cột mốc lịch sử, mà còn là thành quả của một hành trình được tiếp nối bằng tâm huyết của nhiều thế hệ cầu mây Việt Nam.

Hai lá cờ nhỏ hướng về trái tim của người HLV trưởng, tấm HCV trong ngày sinh nhật của Ngọc Huyền và màn ngược dòng từ thế bị dẫn 2-5 đã tạo nên những lát cắt đẹp của chiến thắng. Phía sau hai tấm HCV không chỉ có những điểm số, mà còn là bản lĩnh trước khó khăn, trách nhiệm với tập thể và niềm tin vào mục tiêu đã lựa chọn.

Và có lẽ đó cũng là điều ý nghĩa nhất mà hành trình của những cô gái cầu mây có thể gửi tới người trẻ: Bản lĩnh không phải là chưa từng rơi vào thế khó, mà là vẫn tin mình có thể thay đổi khi trận đấu chưa kết thúc. Trách nhiệm không phải là chưa từng mắc lỗi, mà là dám nhận phần trách nhiệm của mình và nỗ lực sửa chữa. Còn nghị lực chính là không dễ dàng từ bỏ khi phía trước vẫn còn cơ hội.

Vì thế ASIAD 20 không chỉ chuyện thắng - thua đơn thuần của thông số thành tích mà còn là những bài học, những câu chuyện đẹp được lan tỏa để mỗi người chúng ta tự soi và rút ra những điều cần thiết trong cuộc đời để sống có trách nhiệm hơn với gia đình và với xã hội. ■

● Tổng Biên tập: **NGUYỄN ANH VŨ**
● Phó Tổng Biên tập: **PHAN THANH NAM - NGUYỄN VĂN MƯỜI**
● **TÒA SOẠN - TRỊ SỰ VÀ PHÁT HÀNH:**
Số 141 Nguyễn Thái Học, phường Ô Chợ Dừa, TP Hà Nội - ĐT: 024.37265564 - E.mail: baovanhoa@fpt.vn
● **GPXB:** Số 37/GP-BVHTTDL ngày 6.3.2026 của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch
● **VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM:**
170 Nguyễn Đình Chiểu, phường Xuân Hòa, TP.HCM - ĐT/FAX: 028. 38230890 - 39100922
● **TRỤ SỞ VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM TẠI TỈNH KHÁNH HÒA:**
211 Thống Nhất, phường Tây Nha Trang, tỉnh Khánh Hòa; ĐT: 0258. 3825008
● **TRỤ SỞ VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM TẠI TP ĐÀ NẴNG:**
12 Trương Hán Siêu, phường An Hải, TP Đà Nẵng - ĐT: 0236. 3897798
● **Chế bản:** Báo Văn Hóa
● **In tại:** Cty CP In Công đoàn Việt Nam
GIÁ: 5.000đ

Trái đất vượt qua "ngưỡng an toàn"

● HỒNG NHUNG

Áp lực ngày càng gia tăng đối với các hệ thống duy trì sự sống của Trái đất khi báo cáo "Kiểm tra sức khỏe hành tinh năm 2026" ghi nhận 7 trong 9 ranh giới hành tinh đã vượt ngưỡng an toàn. Nhiệt độ đại dương lập kỷ lục, cùng với hạn hán, lũ lụt, cháy rừng và nắng nóng cực đoan đã làm suy giảm các hệ sinh thái, đồng thời đe dọa sức khỏe, nguồn nước, lương thực và sinh kế của hàng tỉ người trên thế giới.

Thế giới cần quyết liệt hành động ứng phó với tình trạng Trái đất vượt qua "ngưỡng an toàn" Ảnh: AI

Theo Báo cáo "Kiểm tra sức khỏe hành tinh năm 2026", tình trạng của 7 trong 9 các ranh giới hành tinh đã bị vượt ngưỡng tiếp tục xấu đi. Nhiệt độ đại dương đạt mức kỷ lục, cùng với hạn hán, lũ lụt, cháy rừng và nắng nóng cực đoan đang cho thấy hệ thống Trái đất đang chịu áp lực ngày càng lớn. Bản cập nhật thường niên này được thực hiện bởi hơn 60 nhà khoa học và do Phòng thí nghiệm Khoa học về ranh giới hành tinh thuộc Viện Nghiên cứu tác động khí hậu Potsdam (PIK) thực hiện. Các ranh giới hành tinh mô tả những quá trình có mối liên hệ với nhau trong hệ thống Trái đất và cần được duy trì trong các giới hạn an toàn để bảo tồn sự ổn định và khả năng chống chịu của hành tinh. Hiện nay, 7 trong số 9 ranh giới hành tinh đã bị vượt ngưỡng, trong đó axit hóa đại dương là ranh giới mới nhất bị vượt qua vào năm 2025. Cả 7 ranh giới này hiện đều đang ở mức độ vượt ngưỡng cao nhất từng được ghi nhận.

Bảy ranh giới hành tinh đã vượt ngưỡng gồm: Biến đổi khí hậu, thay đổi tính toàn vẹn của sinh quyển, thay đổi hệ thống đất đai, biến đổi nguồn nước ngọt, biến đổi các dòng chảy sinh địa hóa, sự du nhập của các thực thể mới và axit hóa đại dương. Một năm với những hiện tượng cực đoan cho thấy các rủi ro đang gia tăng. Báo cáo được công bố sau 12 tháng chứng kiến những hiện tượng cực đoan diễn ra trên cả đất liền và đại dương. Hiện tượng ấm lên toàn cầu đang làm gia tăng mức độ nghiêm trọng của nhiều hiện tượng thời tiết cực đoan lớn, trong khi các hệ sinh thái bị suy thoái, tình trạng căng thẳng về nguồn nước, thay đổi mục đích sử dụng đất, mức độ phơi nhiễm và tính dễ bị tổn thương của xã hội làm cho những tác động này trở nên nghiêm trọng hơn.

Các trận lũ lụt do gió mùa năm 2025 tại Pakistan cũng ảnh hưởng đến hơn 6,9 triệu người. Lượng nhiệt tích tụ trong các đại dương trên toàn cầu đạt mức kỷ lục mới vào năm 2025. Trận bão Melissa nhanh chóng mạnh lên thành bão cấp 5 và đổ bộ vào Jamaica sau khi đi qua những vùng biển có nhiệt độ cao bất thường. Từ tháng 1.2023 đến tháng 9.2025, tình trạng nóng đến mức gây tẩy trắng san hô, đã ảnh hưởng đến khoảng 84,4% diện tích các rạn san hô trên thế giới, biến thành sự kiện tẩy trắng san hô toàn cầu lớn nhất từng được ghi nhận. Trong năm 2026, Tây Âu trải qua giai đoạn tháng 6-7 nóng nhất từng được ghi nhận, đi kèm với tình trạng hạn hán tại Pháp, Tây Ban Nha, Đức và Vương quốc Anh, cùng nhiều vụ cháy rừng nghiêm trọng trên khắp châu Âu và Canada. Nhiệt độ kỷ lục cũng được ghi nhận tại Nhật Bản, Hàn Quốc và một số khu vực ở Trung Đông.

Trong tháng 9 vừa qua, Mỹ ghi nhận trải qua đợt nóng nhất kể từ năm 1895, trong khi nhiều bang miền Trung cũng hứng chịu mưa lũ nghiêm trọng và bão Rachel mạnh lên cấp 3 đe dọa các khu vực ven biển Mexico. Tại châu Âu, trong khoảng thời gian từ giữa tháng 7 đến giữa tháng 8, nền tảng giám sát EuroMomo ước tính châu Âu đã có hơn 32.000 ca tử vong vượt mức bình thường khi mùa hè vẫn chưa kết thúc. Các đợt nắng nóng và tình trạng hạn hán đã tạo nên một mùa hè nóng kỷ lục tại châu Âu, góp phần làm gia tăng đột biến số ca tử vong liên quan nhiệt độ ở những quốc gia chịu ảnh hưởng nặng nề nhất.

Nhiều quốc gia châu Á cũng trải qua các đợt nắng nóng kéo dài và thời tiết cực đoan chưa từng có. Thống kê của Phòng thí nghiệm Tác động khí hậu thuộc Đại học Chicago (Mỹ) trong tháng 9 cho biết, hiện tượng El Nino mạnh bất thường trong năm nay có thể khiến Đông Nam Á ghi nhận thêm gần 39.000 ca tử vong liên quan đến nắng nóng. Trong năm nay, thế giới có thể ghi nhận thêm tới 451.000 ca tử vong do nắng nóng trong giai đoạn từ tháng 6.2026 đến hết tháng 2.2027, so với số ca tử vong dự kiến trong một năm thông thường. Các chuyên gia cảnh báo biến đổi khí hậu đang biến nắng nóng thành "sát thủ thầm lặng" mới, gây tử vong trực tiếp và đe dọa sức khỏe cộng đồng, an ninh lương thực và nền kinh tế của hàng trăm triệu người.

Giờ đây những cú sốc do thời tiết khắc nghiệt tiếp tục diễn ra với tần suất và cường độ đáng lo ngại, cho thấy tác động của biến đổi khí hậu đang ngày càng hiện hữu trong đời sống, từ sức khỏe, sinh kế đến an ninh lương thực và phát triển kinh tế. Áp lực đang gia tăng đối với tất cả các ranh giới hành tinh vốn đã nằm ngoài không gian vận hành an toàn. Điều đó có nghĩa là nguy cơ xảy ra những biến đổi trên quy mô lớn, kéo dài và có khả năng không thể đảo ngược đang ngày càng tăng.

Trong bối cảnh đó, kỳ vọng về một hành tinh vận hành đưa về quỹ đạo an toàn, ông Johan Rockström, Giám đốc PIK và đồng tác giả của báo cáo "Kiểm tra sức khỏe hành tinh năm 2026" cho biết, thế giới không có sự xa xỉ về thời gian, nhưng có kiến thức, năng lực và các giải pháp để thay đổi hướng đi. Đẩy nhanh các hành động sẽ đưa tất cả các ranh giới hành tinh trở lại không gian vận hành an toàn là điều thiết yếu để bảo vệ cuộc sống và sinh kế, đồng thời thực hiện cam kết về một tương lai thịnh vượng chung. ■

GÓC BÌNH LUẬN

Thực trạng đáng lo ngại

● LAM SA

Báo cáo mới nhất từ Bộ Dữ liệu và Thống kê Hàn Quốc vừa công bố, tỷ lệ người cao tuổi Hàn Quốc phải tự trang trải chi phí cuộc sống tăng kỷ lục 74,7%, trong khi sự hỗ trợ từ con cái suy giảm mạnh xuống còn 13,1%, phản ánh một thực trạng đáng lo ngại và đang đặt ra thách thức lớn về mạng lưới an sinh xã hội tại xứ sở kim chi.

Dù được nhìn nhận dưới góc độ tích cực là xu hướng "tự chủ", sự thay đổi này trên thực tế lại phản ánh những góc khuất đầy trăn trở và áp lực đè nặng lên vai thế hệ người cao tuổi tại xứ sở kim chi. Hàn Quốc đã chính thức bước vào nhóm quốc gia có xã hội "siêu già" với hơn 21,6% dân số từ 65 tuổi trở lên. Dự báo con số này sẽ chạm mốc 40% vào năm 2050, biến Hàn Quốc thành một trong những quốc gia có tốc độ già hóa nhanh nhất thế giới. Tuy nhiên, tốc độ già hóa dân số lại không đi kèm với sự hoàn thiện tương ứng của mạng lưới an sinh xã hội.

Việc hơn 58% người cao tuổi bày tỏ nguyện vọng tiếp tục làm việc không hoàn toàn xuất phát từ niềm vui lao động, mà phần lớn đến từ áp lực sinh tồn. Khi chi phí sinh hoạt ngày càng đắt đỏ còn mạng lưới an sinh xã hội chưa bao phủ toàn diện, làm việc trở thành lựa chọn bắt buộc để duy trì cuộc sống.

Sự suy giảm vai trò hỗ trợ từ con cái cũng phản ánh bước chuyển mình mạnh mẽ nhưng đầy hệ lụy của cơ cấu gia đình truyền thống. Mô hình gia đình đa thế hệ chung sống dưới một mái nhà đang dần nhường chỗ cho các hộ gia đình đơn thân hoặc cặp vợ chồng người cao tuổi tự chăm sóc lẫn nhau. Trước những áp lực kinh tế khốc liệt của cuộc sống hiện đại, thế hệ trẻ Hàn Quốc cũng đang phải chật vật tự lo cho bản thân, khiến sợi dây liên kết và trách nhiệm phụng dưỡng cha mẹ ngày càng trở nên lỏng lẻo.

Đáng chú ý, bất chấp những nỗ lực tự chủ tài chính, tỷ lệ nghèo tương đối ở người cao tuổi Hàn Quốc vẫn đứng ở mức 37,7%, một trong những con số cao nhất trong khối các nền kinh tế phát triển. Điều này cho thấy nguồn lực tiết kiệm cá nhân hay tiền lương hưu quốc gia hiện tại vẫn chưa đủ sức tạo ra một tấm lưới an toàn vững chắc trước những rủi ro về sức khỏe và chi phí sinh hoạt đắt đỏ đối với người cao tuổi.

Bức tranh tại Hàn Quốc giống lên hồi chuông cảnh báo về những thách thức của quá trình già hóa dân số nhanh chóng. Để người cao tuổi không bị bỏ lại phía sau, việc mở rộng cơ hội việc làm thôi là chưa đủ. Chính phủ cần nhanh chóng cải thiện hệ thống hưu trí, củng cố y tế cộng đồng và xây dựng các chính sách an sinh xã hội toàn diện, nhằm hướng tới mục tiêu mang lại một tuổi già thảnh thơi, trọn vẹn thoát khỏi gánh nặng sinh tồn và nỗi lo bệnh tật. ■

Bảo tàng Anh bổ sung dịch vụ hỗ trợ người khiếm thị

Bảo tàng Anh sẽ cung cấp dịch vụ thuyết minh bằng âm thanh trực tiếp và bản đồ cảm giác dành riêng cho người khiếm thị tại triển lãm "Thảm thêu Bayeux".

Động thái này diễn ra sau khi một người khiếm thị phản ánh bảo tàng chưa tuân thủ quy định về bình đẳng, khi không có biện pháp hỗ trợ người khiếm thị trải nghiệm kiệt tác gần 1.000 năm tuổi. Thảm thêu Bayeux là kiệt tác dài 70m xuất xứ từ thế kỷ XI, tái hiện Trận chiến Hastings năm 1066 và bức tranh đời sống xã hội Anh thời kỳ xâm lược của người Norman. Hiện tác phẩm được mượn từ Pháp và trưng bày nằm ngang trong tủ kính nâng cao thay vì treo đứng như thường lệ.

K.HÂN